Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 62 (15685) | 1981 оной мартын 14, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

БРИГАДНА ГУРИМ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Георгий Иннокентьевич Перовой бригада Сэлэнгын модоной баазада анха түрүүн хэдэн жэлэй саада тээ бригадна гуримаар ажаллажа эхилһэн юм. Тэрээнһээ хойшо нилээд ехэ хубилалта болоо. Мүнөө бригададань 36 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда 8 коммунист, өөһэдын партийна бүлэгтэй болонхой. Шэнэ гуримаар хүдэлжэ, хүн бүхэндэ наад бэшэгдэхэеэ болёо. Хүдэлмэришэн бүхэнэй мэргэжэл хараада абажа, ажалдаа хабаадаһанай коэффициент тогтоогдонхой. Тус коэффициентын ёһоор, салин хүлһэн тодорхойлогдодог.

Бригадна гуримда ороһоор ажал хүдэлмэринь һайжараа, хүн бүхэн бүхы хаба шадалаа элсүүлэн хүдэлдэг болоһон, продукциинь шанар эрид дээшэлһэн байха юм. Тингэжэ энэ түрүү бригада «Табан жэлэй түсэб—дүрбэн жэлдэ» гэһэн үүсхэл гаргаад, хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ шадаа. Үнгэрһэн жэлэйнгээшье даабари үлүүлэн дүүргээ, 182 мянган кубометр модо хэһэг хэһэгээр тайраха байһан, тэрэнээ 182 мянган кубометртэ хүргөө. Нилээд ехэ бензинэй элшэ хүсэ, материал болон запас частьнуудые алмаа. Тингэжэ аяар 16 мянган түхэригэй алмалта хээд, тэрэнэйнь 50 процент шан болгогдон, бригадын гэшүүдтэ үгтэһэн байна. Эдэ бүгэдын ашаар хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн хараа байса дээшэлээ, ажалай журам һайжараа, түсэбтэ даабари жэншэдгүй дүүргэгдэдэг болоо.

Гансахан энэ жэшээ дээрэһээ коллектив бүхэнэй ажабайдал, ажал хүдэлмэридэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэ ямар удха шанартайб гэжэ эли тодоор харагдана ха юм.

КПСС-эй XXVI съезд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй, мүн ерэхэ арбан жэлэй хараатай гол шухала зорилгонуудые табихалаа, үйлэдбэриин ашаг үрэ болон хүдэлмэриин шанар улам бүри дээшэлүүлхэ арга замуудые тодорхойгоор заажа үгэһэн байна. Тэдэнэй дунда эрдэм, техникын туйлалтанууд болон ажалай түрүү дүй дүршэлые үргэн дэлисэтэйгээр нэбтэрүүлхэ хэрэг онсо һуури эзэлнэ. Ушар нимэһээ манай орон промышленна ба хүдөө ажахын предприятинууд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд үйлэдбэриин хүсэ шадалые бүри ехэ ашаг үрэтэйгөөр, гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхын тула ажалай түрүү онол аргануудые нарин шэнжэлхэ, шудалха. Тэрэнэй һүүлээр өөһэдынгөө үйлэдбэриин өөрсэ эрхэ байдалда тааруулха, аша туһа оруулжа шадаха шэнэ юумэнүүдые заатагүй нэбтэрүүлхэ, хэрэглэхэ болоно гээшэ. Эсэсгүйгөөр урагшаа дабшахамнай эндэ.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлүүд» дотор нимэ нэгэ шухала асуудалда анхарал хандуулагданхай: «АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛЭЙ БОЛОН ТҮЛЭӨҺЭНЭЙ БРИГАДНА ГУРИМ СААШАДАНЬ ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ, АШАГ ҮРЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТАЛААР ЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЭ». Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ түрүү арга хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэжэ боложо байнхай, тимэһээ өөрынгөө булюу һайн, үрэ ашагтай талые тэрэ харуулжа шадаа.

Манайшье республика дотор бригадна гурим хэрэглэхэ талаар үнгэрһэн табан жэлдэ нилээд горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Тингэжэ шэнэ гурим хэрэглэхэ, тэрэнэй эрилтын ёһоор, ажаллаха талаар бага бэшэ дүршэл олдонхой байна. Прибор бүтээлгын, «Теплоприбор», Элхиин автозаһабарилгын заводууд, олон тоото леспромхозууд, Онохойн модоной комбинат, Сэлэнгын модоной бааза, БАМ-ай барилга, хэдэ хэдэн барилгын эмхинүүд болон бусад предприятинууд гол түлэб энэ гуримаар хүдэлдэг болоһон, горитойхон амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Илангаяа бригадна гурим дэлгэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри Железнодорожно райондо хэгдэжэ байнхай. Мүнөө тус район дотор 475 бригада нэгэ нарядаар хүдэлжэ байна. Районой эгээл томо предприяти болохо локомотив-вагон заһабарилгын заводой бүхы хүдэлмэришэдэй 60 процентынь шэнэ гуримаар мүнөө хүдэлнэ. Мүн лэ прибор бүтээлгын, «Теплоприбор», авиационно заводуудта олохон бригаданууд энэ талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой. Тиимэһээ партиин Железнодорожно райком эдэ предприятинуудай дүй дүршэл өөрынгөө бюрогой заседани дээрэ хаража үзөөд, энэ хүдэлөөе улам дэлгэрүүлхэ тушаа тусхай тогтоол баталан абаһан юм. Һүүлээрнь районой бүхы бригадирнар болон мастернуудай зүблөөн үнгэргэгдөө. Бригадна гуримда лажа ороходо, ажалай эмхидхэл болон түлөөһэн тухай тайлбарилһан тусхай хуудаһан хэблэгдэн гаргагдаа. Эдэ бүгэдын аша туһатай байһаниинь эли бшуу.

Ажалай энэ түрүү онол аргые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар Хойто-Байгалай, Кабанскын, Захааминай, Прибайгалайн районуудта нилээд ехэ юумэн хэгдээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Бригадна гуримаар хүдэлжэ, тэрэнэй ямар ехэ аша туһатай байһыень гүйсэд ойлгоһон, бусадта бодото жэшээ болодог бриганууд республика доторнай олон. Булэгэйнь тоолохын аргагүй, тингэбэшье энэ түрүү онол аргые түрүүлэн хэрэглэһэн нэгэ зарим бригадануудые дурдаһай. Тэдэнэй тоодо Юрий Андропович Зайцев, Валерий Алексеевич Махалов (ЛВРЗ), Социалис Ажалай Герой Валентин Романович Толстоухов, Владимир Федорович Смирнов (БАМ), Лидия Васильевна Балдаева, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Мунко-Жаргал Дашиевич Черников (прибор бүтээлгын завод), Николай Семенович Ануфриев (8-дахи СМУ), Владимир Цыденович Санданов (834-дэхи СМП) болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудые нэн түрүүн нэрлэлтэй.

Гэбэшье тус онол арга үшөөл удаанаар зарим предприятинуудта нэбтэрүүлэгдэнэ. Бүхыдөө республика дотор хүдэлжэ байгшадай оройдоол 44 процентнь мүнөө үедэ бригадна гуримаар ажаллажа байнхай. Ушар тиимэһээ арадай ажахын бүхы һалбаринуудта энэ талаар ехэ хүдэлмэри тон ехэ гэжэ нютагай партийна, совет болон ажахын органууд нэн түрүүн ойлгохо ёһотой болоно. Шэнэ ямаршье юумэн бэлээр бүтэдэггүй гээшэ, тиимэһээ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй. Бригаданuудай бүридэл, тэрэнэй гэшүүдэй мэргэжэл шадабари хаража үзэхэ хэрэгтэй. Бэе бэеэ һэлгээд хүдэлхын тула тэдэ хэдэн мэргэжэлтэй байха болоно бшуу. Энэ бригадирай үүргэ, эмхидхэхы болон хүмүүжүүлхы шадабари ехэ удха шанартай. Нэгэ нарядаар хүдэлхэдэшье, хүн бүхэнэй оруулһан хубитаһаа тэрэнэй салин хүлһэн дулдыдаха ёһотой. Мнин лэ адляар ажалай шанга хубаажа болохогүй.

Шэнэ гуримай хүмүүжүүлхы нүлөө айхабтар ехэ. Эдэ бүгэдые хараада абажа, предприяти болон организациин партийна, профсоюзай ба ажахын хүтэлбэрилэгшэд бодото хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, үйлэдбэриин учаснигуудай бүхэниие бригадна гуримда оруулха уялгатай гээшэ. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэриин ёһоор, ажалай эмхидхэлэй болон түлөөһэнэй бригадна гурим арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үйлэдбэри эрхилэлгын гол онол арга болохо ёһотой.

Ушар нимэһээ ажалай бригадна гуримда хаа хаанагүй анхарал харгы нээгдэхэ зэргэтэй. Энэ мүнөөдэрэй шухала даалга.

СССР-эй Верховно Соведэй ПРЕЗИДИУМДЭ

Үйлэдбэриин гайхамшагта амжалтануудые туйлаһанай түлөө, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые болон социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэһэнэй түлөө, ажалай шэн габьяа гаргаһанай түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум граждан авиациин болон геолого-шэнжэлгын эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ Ленинэй орден «Хадуур ба Балта» гэһэн алтан медаль барюулгатайгаар Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгобо;

Ахметвалеев Леонид Нургаловичта — Зүүн Сибириин граждан авиациин управлениин вертолёдой командир.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ УГТУУЛАН

Энэ жэлэй апрелиин 18-да ленинскэ коммунис субботник үнгэргэхэ тухай Москвагай ажалшадай гаргаһан үүсхэл дэмжэһэн митингнүүд республикымнай промышленна предприятинууд, нэгэдэлнүүд болон албан зургаануудта боложо байнхай.

Эдэбхи үүсхэлтэйгээр

Оронойнгоо ниислэл хотын ажалшадай түрүү үүсхэлые дэмжэн, апрелиин 18-да эмхи гуримтайгаар, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ тухайгаа Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэрилэгшэд мэдүүлнэ. Һаяхан эндэхи вагон-заһабарилгын үйлэдбэридэ, механическа, аппаратна цехүүдтэ олоной хабаадалгатай митингнүүд болобо. Эндэ үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэд коммунис ажалай һайндэр — апрелиин 18-ые амжалтата ажалаар тэмдэглэхэ байһанаа гэршэлээ.

Жэшээнь, механическа цехэй токарь, залуу коммунист Виктор Михайлович Загузин субботнигой үдэр үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, халаанайнгаа даабариһаа гадуур 50 деталь бүтээхэб гэжэ үгэеэ үгөө. Тиихэдэ фрезеровщица Вера Багаева ленинскэ субботнигой үдэр болотор энэ жэлэйнгээ дүрбэн һарын түсэб дүүргэхэб гэһэн уялга абаад, заводойнгоо хүдэлмэришэдые социалис мүрысөөндэ уряалба. Энэ уряалынь заводой коллективтэ халуунаар дэмжэгдээ.

АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭР УГТАХАНЬ

Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэришэд ленинскэ коммунис субботник апрелиин 18-да үнгэргэхэ тухай Москвагай ажалшадай үүсхэлые дэмжэжэ, энэ үдэрые үндэр бүтээсэтэ ажалай һайндэр болгон тэмдэглэхэ гэһэн уряатайгаар районойнгоо промышленна предприятинуудай ажалшадта хандаба. Тус заводой коллектив арбадахи табан жэлээ эрхим амжалтануудтайгаар түгэсхэжэ, 1981 оной түрүүшын хоёр һарын түсэбүүдыешье болзорһоонь урид бэелүүлһэн байна. Эндэ илангаяа шэл бүтээлгын цехэйхид шалгараа һэн. Мүнөөшье энэ цехэй коллектив ленинскэ коммунис субботник үнгэргэхэ тухай мэдээе политическэ ба ажалай үндэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр угтаба.

Коммунис субботнигой үдэртэ шэл хайлуулагшад пеэшэнүүдээ хүйтөөр заһабарилха, хоёр регенератор задалан һэльбэхэ гэхэ мэтэ үйлэдбэридэ сэхэ хабаатай хүдэлмэри хэжэ, 1200 түхэриг мүнгэ табан жэлэй жасада оруулха зорилго табяа.

Манай корр.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮГЭ БАТА

Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр, багшанар, хүдэлмэрилэгшэд сугларжа, байгша оной апрелиин 18-да бүхэсоюзна ленинскэ субботник үнгэргэхэ тухай Москва хотын түрүү предприятинуудай үүсхэл дэмжэһэн митинг үнгэргэбэ.

Институдай парткомой секретарь Л. И. Бердников митинг нээхэ зуураа, иигэжэ хэлэбэ:

— Манай институдай коллектив КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые буримүһэн һайшаажа байһанаа мэдүүлнэ. Мүнөө тус шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ гээшэ гол зорилгомнай болоно.

Митинг дээрэ студентнүүд В. Батурин, Б. Дамбаев, Н. Мордовской, В. Михайлов, түүхын эрдэмэй доктор М. Н. Халбаев гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Москвагай түрүү предприятинуудай үүсхэлые дэмжэжэ, субботнигто нэгэ хүндэл хабаадажа, өөһэдынгөө хубитые оруулхабди гэжэ мэдүүлбэ. Тиин эдэнэр субботнигой үдэр барилгын талмайнууд дээрэ хүдэлжэ олоһон мянга табан зуу гаран түхэригөө Эб найрамдалай жасада оруулха болобо.

Д. ЧИНГИСОВ.

„СОЮЗ Т-4" НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ программатай зохилдуулан, онгосын командир Советскэ Союзай Герой СССР-эй лётчик-космонавт, полковник Владимир Васильевич Ковалёнок, борт-инженер Виктор Петрович Савиных гэгшэдһээ бүридэһэн экипажтай замбуулинай «Союз Т-4» онгосо 1981 оной мартын 12-то Москвагай сагаар 22 часта Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдээ.

«Союз Т-4» онгосо «Салют-6»—«Прогресс-12» гэжэ замбуулинай комплекстой залгалдаха гэжэ ниидэлгын программаар хараалагдана.

Онгосын экипаж хараалагдаһан заһабари-шалгалтын хүдэлмэри, научно-техническэ шэнжэлгэнүүд ба туршалгануудые станци дээрэ хэхэ болоно.

«Салют-6» станци 1977 оной сентябриин 29-һөө хойшо замбуулинда ниидэһээр. Станциин һаадгүй дабшалга хангахын тула 1981 оной январиин 26-да «Прогресс-12» гэжэ ашаанай онгосо ошожо, залгалдаһан юм. Хамтын ниидэлгын үедэ Газар дээрэһээ үгтэһэн командаар «Салют-6» станцида түлишэ нэмэжэ оруулагдаһан, «Прогресс-12» онгосын двигателиин түхеэрэлгэнүүдэй туһаламжаар замбуулинай комплексын ниидэлгын зүг шэглэл шалгагдан залагдаһан байгаа.

Телеметрическэ тодорхойлолгын мэдээнүүдэй ёһоор, «Союз Т-4» онгосын ба «Салют-6»—«Прогресс-12» гэжэ замбуулинай комплексын түхеэрэлгэнүүд һаадгүй хүдэлнэ.

Космонавтнууд нүхэд Ковалёнок болон Савиных гэгшэдэй бэень элүүр һайн ябана, ниидэлгынгээ программа дүүргэжэ захалаа.

Полковник Владимир Васильевич Ковалёнок

«Союз Т-4» гэжэ замбуулинай онгосын командир Советскэ Союзай Герой, СССР-эй лётчик-космонавт Владимир Васильевич Ковалёнок 1942 оной мартын 3-да Минскэ областиин Крупска районой Белое тосхондо түрэһэн. Летчигүүдые бэлдэдэг Балашовско сэрэгэй авиационно дээдэ училищи 1963 ондо дүүргэһэнэй һүүлээр сэрэгэй-транспортна авиацида алба хээ.

В. В. Ковалёнок — 1962 онһоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн. Владимир Васильевич 1967 ондо Космонавтнуудай отрядта абтаһан байгаа.

1976 ондо хүдэлмэриһөө һамшангүй, Космонавтнуудые бэлдэдэг түбтэ Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ Агаарай-сэрэгэй академи дүүргэбэ.

В. В. Ковалёнок замбуулинда хоёр дахин гараһан; 1977 оной октябрьда «Союз-25» онгосоор, 1978 ондо «Салют-6» станциин хоёрдохи гол экспедициин командираар ниидэһэн байна.

Виктор Петрович Савиных

Виктор Петрович Савиных 1940 оной мартын 7-до Кировскэ областиин Оричёвско районой Берёзкины тосхондо түрэһэн.

Пермскэ түмэр замай транспортын техникум 1960 ондо дүүргэһэнэй һүүлээр, Свердловско түмэр харгыда хүдэлмэрилөө, удаа тээнь Совет Армиин зэргэдэ алба хээ.

В. П. Савиных — 1963 онһоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

Геодезиин, аэрофотосъёмкын ба картографиин инженернүүдэй Московско институт 1969 ондо дүүргээд, конструкторска бюродо хүдэлмэрилжэ эхилһэн байгаа. Виктор Петрович үүсхэлтэй бэрхэ инженер болоод, замбуулинай аппарадта шухала приборнуудые зохёолсоһон, замбуулинай онгосонуудай ниидэлгэ жолоодолгодо хабаадаһан байна.

В. П. Савиных 1978 ондо Космонавтнуудай отрядта абтаһан юм. «Союз» онгосын, замбуулинай «Салют» станциин ниидэлгэнүүдтэ бэлдэхэ хүсэд дүүрэн курс гаранхай.

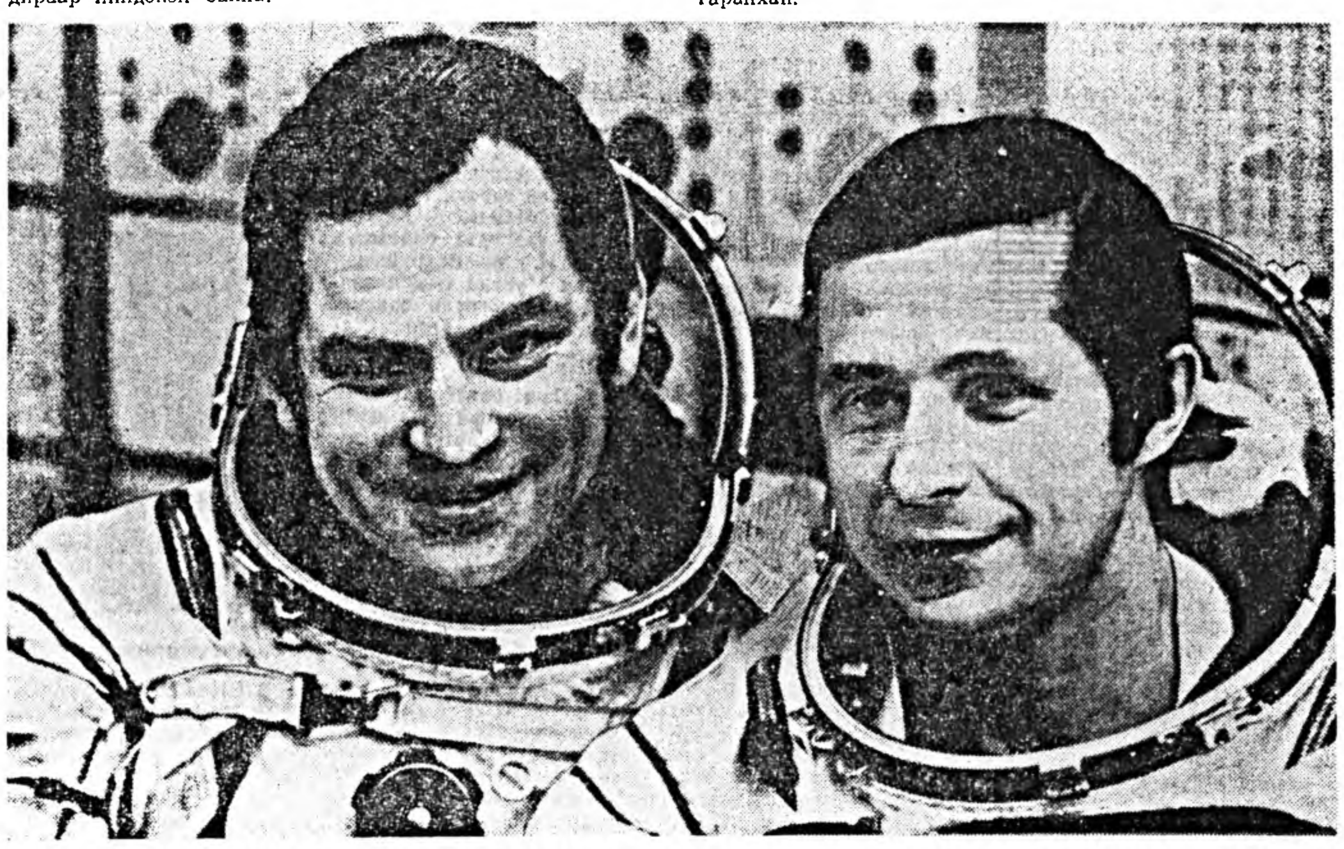

Үдэр бүхэнөө—үндэр ургасада

ХУБИЛАЛТА ХЭХЭЭР БОЛОО

Мүнөө бүхы Совет орон соохидол адли манайшье эндэ хүн зоной һонирхохо, хөөрэлдэхэ асуудал — партиин XXVI съездын материалнууд болоно. Нүхэр Л. И. Брежневэй тоосоото элидхэл дотор, мүн СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд соошье хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тушаа манайда айхабтар ехэ анхаралай хандуулагдажа байдагынь үшөө дахин элитээр харагдаба.

Мал ажал гээшэ мүнөө хүдөөгэй эгээл харюусалгатай, дайшалхы хүдэлмэриин һалбари болоно гэжэ заагдана. Энэшье яаха аргагүй зүб.

Иигээд ерэхэдээ энэ һалбариие түргэнөөр хүгжөөжэ, мяха, һү болон бусад продукци ехээр абахын, гүрэндэ худалдахын тула түбхын түрүүн адууһа малые үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангаха шухала гэжэ бидэ хүдөөгэй зон һайн мэдэнэбди.

Би өөрөө олон жэлдэ колхоздоо луговодоор хүдэлжэ, нниитын үмсынишье малай эдихэ үбһэ ургуулха ажалда бүхы хүсэл эрмэлзэлээ, хаба шадалаа зорюулжа ябанаб. Эгээл тэрээн дээрэһээ үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ асуудалай бүхы «хүндүүлхэй» хүшэр талыень һайн мэдэнэб. Яахадаа бидэ малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ шаданагүйбибди, юун һаалта хэнэб гэжэ нилээд бодомжолоо хүм.

Манай Бага-Наринай отделенидэ үниинһөө хойшо һайса үһалагдадаг сабшалан ехэ байһан юм. Үһанай элбэг байхада тэрэнээ садатарынь үндалуулжа, үбһэ ногоошье элбэгээр ургуулдаг байгаабди. 1976 — 1978 онуудта үбһэ тэжээл бэдэржэ ондоо тээшээ ошоогүй, өөһэдынгөө арга хүргаар малаа муу бэшээр ондо оруулдаг болоһон зомди.

Тингэбэшье һүүлэй хэдэн жэлдэ ажал хэрэгнай муудаа гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Манайда оройдоол 4—5 үбгэд, пенсионернүүд лэ хабартаа сабшалан үһалдаг гээшэбди. Сабшалан һайжаруулха отрядайхид хаа-ла үбэлдөө тэндэ наг шэбхэ зөөдэг, хабартаа үһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэжэ үһалуури хэдэг. Гэбэшье нёдондо үбэл тошо мүльһэ хүргэхэ үһан багадаад, хабартаа зарим сабшалан үһалагдангүй үлэшоо һэн. Тиимэһээ ногооншье өөдтэй ургаагүй, үбһэн бага абтаа.

Энэ жэлэй үбэл үшөөшье бэрхэтэй болонхой. Тошон юрэдөөшье халяагданагүй гэхэдэ, алдуугүй. Иишэ урдажа ерэдэг Дээдэ-Гэгээтын горхон намарһаа хойшо шэргэшоо шахуу юм. Тиимэһээ сабшаламнай намартаашье үһалагдаагүй, хабартаашье гаргаха үһан биратай байхагүйнь гээшэ.

Нимэ эрхэ байдалай тохёолдоод байхада, хэдыхэн пенсионер үбгэдэй хүрзэ лоом хоёроор хэжэрхихэ юумэмнай бага ааб даа. Үһа хаадаг хаалтаһаа дээшэ сугларһан үһые ханаабаар урадхуулжа асарха хүдэлмэри хэхэһээ ондоо юун байхаб. Энэмнайшье хүшэр лэ боложо байна. Жэл бүхэндэ шадалнай багадана, залуушуул нэмэжэ ерэнэгүй.

Тиимэһээ нниитын малай эдихэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые тусгаар һалбари болгожо илгаха, үбэлэй үедэ үһа, тошо хүргэхэ хүсэ ехэтэй, машина, техникэтэй бригада эмхидхэбэл дээрэ гэжэ һананаб. Тэндэ хүдэлһэн хүнүүдэй ажалай түлөөһые мүн лэ бодомжолхоор болоо. Тингээ һаа, гол горхоной мүльһэ үрэмдэн соолоожо, гүнзэгыһөө үһыень дэлбэрүүлхэ, халяаха арга олдохо һэн.

Мүн хабар саһанай хайлаха үедэ һайрамай үһа тогтоожо, һубаг ханааб руу урадхуулха аргатай болохо бэзэй. Сэхыень хэлэхэдэ, һайрамай үһан бидэнэй тогтоожо хүшхэрөөгүй байтар хонхор-ёнхор, жалга жаама соогуур, харгын захаар урдаад лэ үгы болошодог. Энэ жэлэй саһан тон ехэ. Һайрамай үһан элбэг байханьь. Теэд энээниие яажа «хазаарлахаб», барижа абахаб? Тэрээн тухай мүнөөнһөө һанаагаа табихаар байна.

Энээнһээ гадна, манай колхозой 500 гектар тараалан дээрэ Зэдэ голһоо бүлүүр станцяар үһан гаргагдадаг юм. Станциин ажаллажа байхада үһаншье ехээр ерэдэг, нюдэ баясамаар байдаг. Теэд энэ үһаяа баһал хүсэд хэрэглэжэ шаданагүйбди. Зай, хараад үзэе. Ханаабуул сооһоо үһа сасан тарааха түхеэрэлгэтэй 3 — 4 трактор энэ үһанай 30 процентыешье сабшалан дээгүүр сасажа үрдинэгүй. Үндэр добо өөдэ бүлэгдэһэн үһан һөөргөө урдажа, Зэдэ голдоо бусашадаг. Ямаршье үһалалга болонгүй һаладаг, үшөө газарай һайн хүрьһые угаажархидаг.

Энээниие тусхай буразданнуудаар, жэжэхэн һубагуудаар тараан полинуудаа үһалдаг болоо һаа, һайн байха гэжэ һананаб. Үнэндөө, оройдоол 3 — 4 тракторта тодхоргдоһон түхеэрэлгэнүүд 500 гектар тараалангые богонихон болзор соо үһалжа яашье үрдихэгүй. Ушар нимэһээл үһалагдадаг полинуудай ургаса хуурай добынхиһоошье дээшээ байдаггүй бшуу.

Газараа үһалхын хажуугаар, агротехникые нарииһаар сахиха хэрэгтэй ааб даа. Жэжэ хайр шулуун хүрьһэтэй газарта кукуруза гү, али тэжээлэй ондоошье ургамал тараад, тэрэнээ үһалаабди гэжэ бэеэ зобооно. бди. Тэндээ наг шэбхэ гү, али минеральна үтэгжүүлгэ хэрэгтэй зэргээрнь, дүүрэн нормоор гаргадаггүй аад, минил үһалхада хайр шулуу руу үһан шэнгэшэнэ. Тиимэһээл кукуруза урганагүй. Эндэ байгаали гэмтэй бэшэ, харин агрономууд хамагай түрүүн зэмэтэй гэжэ һананаб.

Урдань манай ажахын 2 мянга шахуу гектар сабшалангай 900 гектарынь үһалагдадаг байһан һаа, һүүлэй хоёр жэлдэ тэрэнэй хахадыньшье үндалуулагданагүй. Юуб гэхэдэ, дээрэ хэлэгдэһэн шалтагаанһаа боложо, намартаа газар үһалагдахаяа оройдоошье болёо. Хабартаа ехэнхидээ газар нэгэ дахин лэ дутуу ядуу үһалагдана бшуу.

Эдэ бүгэдые юрэл гомдохын тула хэлэнэ бэшэб. Өөрынгөө һанамжые ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ нэгэнтэ бэшэ хэлээ хүм. Теэд хубилалта болоногүй. Үнөөхил хэдэн үбгэд лоом, хүрзээ бариад лэ сабшаландаа гаранабди.

Колхоздо олон жэлэй ногоо턴 тарижа, сабшалан һайжаруулха тушаа яһала анхарал хандуулагдажа байтараа, тэрэншье мартагдажа захалба. Хэдэн жэлэй саана бүхы агротехникын заабариие сахижа тараад, үтэгжүүлээд, үһалаад байхада, манай сабшалан дээрэһээ гектарай 40 — 50 центнер шанартай үбһэн абтаха гэжэ дүй дүршэл харуулна. Теэд мүнөө энэ хэрэг юундэ орхигдошобо гээшэб? Гайхахаар.

Намда даалгагдаһан 270 гектар үһалагдадаг сабшалан дээрэһээ арбаад гаран жэлдэ удаагаар гектар бүхэнһөөнь 25 центнер үбһэн алгадгүй абтана. Үнгэрһэн жэлдэ ехэ гандуу байгаашье һаань, гектарай 24 центнер үбһэн гараа. Харин мүнөө газараа үһалха үһагүй болошоод байхадаа һанаам ехэ зобоно. Мори тэргэ, хүрзэһөө ондоо багажа зэмсэггүй үбгэн юу бүтээхэб даа. Мэдээжэ. Бидэндэ луговодуудта ямар нэгэн механизаторые техникэтэйгээр үгэхөөр лэ гэжэ һананаб. Сабшалан һайжаруулха, шэбхэ зөөхэ отрядай техникэ үбэлдөө элдэб ажалда абташана. Тэдэнэй хоёр-гурбыеньшье хүдэлгэжэ, бүлүүр станцяар тошо мүльһэ хүргэхэ хэрэгтэ табяа һаань, ажалаа харюулхал байгаа. Теэд манайда мүнөө хүрэтэр бүлүүр станцинууд хүдэлгэгдэнэгүй.

Шэнэ табан жэлэй богоһо дабажа ороод байхадаа, түрэл партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн ажалаа урагшатайгаар бүтээхын түлөө хүн бүхэн эрмэлзэхэ ёһотой. Тиимэһээ бидэнэр луговодууд өөһэдынгөө хүдэлмэриие һайнаар ябуулха гэжэ бэеэ зэһэнхэйбди. Гансал манда колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй зүгһөө анхарал туһаламжа хэрэгтэй.

Б. ДОМБОЕВ,
Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод, үниинэй коммунист.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЗАЛУУШУУЛ ХОДОДОО ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

«Мүнөө 18—25 наһатай залуу хүнүүд үглөөдэр болоходо, манай общестывн гол хүсэниинь байха. Политическэ талаараа эдэбхитэй, ажал хэрэгээ мэдэхэ, ажалда дуратай, хүдэлжэ шадаха, Эхэ ороноо хамгаалгада хододоо бэлэн байха үетэниие хүмүүжүүлгэдэ туһалха гээшэ комсомолой хүдэлмэриин эгээн шухалань, эгээл голынь болоно.

Комсомол энэ зорилгоёо дүүргэнэ. Оронойманай хизаар, областьнуудай олон тоото барилганууд тэрэнэй хубита болоно. Гүрэнние ударидалгада, ниитын бүхы байдалда комсомолой хабаадахань бүри ехэ болоо. Иигэжэл хүдэлхэ хэрэгтэй».

(КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэлһээ).

Түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ манай районой таба мянган комсомолшууд хам оролсон ажаллаа һэн. Энэ мүрысөөнэй эршэтэ долгин соо элдэб үнэтэ үүсхэлнүүд гараа, эдэбхитэй бэрхэ хүбүүд, басагад тодороо. Эндэ залуу коммунистнууд, Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын эсхэгшэд Зульфия Замалеева, Любовь Кожевникова, Сүхын арһанай заводой хүдэлмэришэн Галина Гончарова, наймаалагша Галина Семенова, тогоошон Зина Гомбоева, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой хонишод Николай Жаркой, Илья Унагаев, Хяагтын совхозой хонишон Павел Батуев, «Дружба» колхозой һаалишан Мария Банзаракцаева болон бусадые нэрлэлтэй.

Арбадахи табан жэлдэ амжалтатай һайнаар хүдэлжэ гараһан табан хүмнай ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн мүнгэн тэмдэгээр шагнагдаа һэн. Тиихэдэ дүрбэн хүн «Үйлэдбэриин залуу эрхимлэгшэ» гэһэн, хоёр хүн «Алтан залаа» гэһэн, зуу гаран хүн «Табан жэлэй залуу гаардеец» гэһэн бронзо тэмдэгүүдтэ хүртэһэн байха юм. Тэдэнэй тоодо Хүдэриин совхозой механизатор Ирина Каркунова, «Пограничный» совхозой һаалишан Надежда Колодина, ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын хүдэлмэрилэгшэ Галина Олейникова болон бусад оролсоно.

Мүн тиихэдэ арбадахи табан жэлэй, 1980 оной түсэб, уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэжэ амжаһан түрүүшүүлээ бидэнэр мүнөө омогорхон нэрлэнэбди. Эдэнэр хадаа «Дружба» колхозой, механизаторнууд Сергей Тобоев, Валерий Доржиев, «Пограничный» совхозой механизатор Юрий Нечаев, Алтайн совхозой һаалишад Мария Олборова, Бадмасу Очиртарова, Мөөрөөшын совхозой механизатор Марат Баинов гэгшэд болоно. Тэдэнэр булта олон янзын мэргэжэлтэйнүүд. Хүдэлдэг газарынь, эрхэ байдалынь- шье өндо ондоо. Гансал залуу наһанай залитайгаар урагшаа эрмэлзэдэг, түсэб, уялгануудаа дүүргэхын түлөө оролдон хүдэлдэг зангаараа адлинууд. Жэшээлэн хэлэбэл, Мөөрөөшын совхозой залуу малшад Владимир, Сэсэгма Доржитаровтан энэ үбэлэй хүшэр хүндэ үедэ хаража байһан хашарагуудаа нэгэшье үхэл гарзада оруулангүй, толгой бүриинь шэгнүүрые дунда зэргээр 643 граммаар нэмээжэ шадаһан байха юм. Гүйсэд һайн дүй дүршэлтэй болоошьегүй эдэ залуушуул имагтал оролдолгынгоо ашаар иимэ амжалта түйлаа гэбэл алдуугүй.

Гэхэтэй хамта эндэ манай залуушуулда баян дүршэлөө хубаалдан, тэдэнние ажалайнь, ажабайдалайнь харгыда гаргадаг һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хубита ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээнь, Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын эсхэгшэ Цырен-Жигмит Ринчиновна Молонова, автотранспортна предприятиин жолоошон Константин Тимофеевич Карелов, Сүхын арһанай заводой оёдолой цехэй начальник Георгий Иннокентьевич Томсон, «Пограничный» совхозой ахалагша хонишон Намжил Бадмаевна Банзаракцаева, Алтайн совхозой һаалиин фермые даагша Николай Раднаевич Рампилов, «Дружба» колхозой тракторна бригадын бригадир Владимир Доржиевич Батомункуев гэгшэд залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ талаар ехэ оролдолго гаргадаг юм. Хяагтын совхозой суута механизатор, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран, Ленинэй ба Ажалай Улаан Тугай орденуудай кавалер Владимир Александрович Чернояров гуша гаран залуушуулые таряашанай хүшэр мэргэжэлдэ һургажа табиһан байна.

Районой материальна үйлэдбэри дээрэ ажалладаг комсомолшуудай тоо жэл ерэхэ бүри олошорно. Мүнөө үедэ промышленностьда 518 комсомолшууд, транспортда—114, хүдөө ажахыда 815 хүн хүдэлнэ. Тиихэдээ манай залуушуул РКСМ-эй III съезд дээрэ хэлэһэн «Коммунис залуушуулай холбоон хадаа али бүхы ажалда туһа хүргэдэг, эдэбхи үүсхэл гаргадаг габшагай бүлэг байха ёһотой» гэһэн В. И. Ленинэй үгэнүүдые өөрынгөө ажалай, ажабайдалай дайшалхы уряа болгонхой. Тиин гүрэн түрынгөө ажабайдалда болжо байдаг үйлэ хэрэгүүдые шэнэ үүсхэлээр угтадаг, ажалай амжалтаар тэмдэглэдэг заншалтайбди.

Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын, Наушки станциин, Сүхын арһанай заводой комсомолой организацинууд Москваа, Ленинградай, Украина, Белоруссиин залуушуулай үүсхэл дэмжэн, «Арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ! КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха!» гэһэн уряа доро социалис мүрысөө эмхидхээ һэн. Ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын Екатерина Васильевна Чухмановагай ударидадаг ВЛКСМ-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ цехэй комсомол-залуушуулай коллектив КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр болотор 1981 оной түрүүшын хоёр һарын түсэб бэелүүлжэ, түсэбһөө гадуур мянган хэһэг продукци гаргаха, 500 килограмм утаһа ээрэхэ уялга абаһан юм. Энэ уялгаа комсомол-залуушуул үлүүлэн дүүргэнхэй. Мүнөө тус коллектив 1981 оной апрелиин түсэбөөр ажаллана. Мүн тиихэдэ Алтайн совхозой һаалиин фермын комсомол-залуушуулай коллектив КПСС-эй XXVI съездые эрхим амжалтаар угтаа һэн. Манай районой үйлэдбэриин ямаршье участок, ямаршье түрүү коллективтэ абажа харахада, комсомолшуудай хамтын амжалтада оруулһан хубита эли байха.

Мүнөө хүдөө ажахыдамнай малай үбэлжэлгын нилээд хүшэр хаһа ороод байна. Абаһан түл түрэсээ үхэл гарзагүйгөөр тэнжээхэ, үбһэ тэжээлээ гамтай, ашаг үрэтэйгөөр гэргашалха, энэ үедэ малшадые комплексноор хангаха гэхэ мэтэ зорилгонууд хүдөөгэй комсомолой организацинуудай үмэнэ табигдана гээшэ. Иимэ харюусалгата үедэ хонидой отаранууд, һаалиин фермэнүүд дээрэ хүдэлдэг 14 залуу басагад Ленинскэ комсомолой гэшүүндэ абахые гүйжа, мэдүүлгэ үгэһэн байна. Энэ жэшээ манай залуушуулай политическэ үндэр мэдэрэлые гэршэлнэ бэшэ гү?

Малай үбэлжэлгын, түл абалгын хүшэр хаһада районой колхоз, совхозуудта комсомол-залуушуулай саг зуурын 17 коллектив эмхидхэгдэнхэй. Районой промышленна предприятинуудһаа дүшөөд залуушуул комсомолой путевкоор түл абалгын хүдэлмэридэ эльгээгдээ. Тэдэнэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй гурим, түрүүшүүлыень урмашуулха хэмжээнүүд баталагданхай.

Мүнөө түл абалгын халуун хаһа түлэг дундаа. Энэ үедэ залуушуул — Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо Бимба Ранжуров, Хүдэриин совхоздо Любовь Дагданова гэгшэд эрхимээр хүдэлнэ. Хяагтын, Хүдэриин, Алтайн совхозуудай, «Дружба» колхозой комсомолшууд малшадай байрануудаар ябажа, лекци уншадаг, концерт табидаг.

Залуу малшадай оролдолгын үрэ дүншье яһала һайн. Хяагтын совхозой ахалагша хонишод Павел Батуев, Андрей Кожин, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой Илья Унагаев, «Дружба» колхозой Сергей Номтоев гэгшэдэй отарануудта 400 гаран хурьгад абтаад, тэнжээгдэжэ байна.

Районой һургуулинуудай комсомолшууд болон пионернүүд энэ үбэлжэлгын үедэ һаалиин 28 фермэ ба хонидой 164 отара шефтээ абанхай. Тиин тэдэнэр нарһанай шэлбүүһэ бэлэдхэхэ, улаан булангуудые шэмэглэхэ, концерт наада харуулха гэхэ мэтээр мүн лэ ехэ оролдолго гаргана гээшэ. Тиигэжэ, жэшээнь, Хираанай-Адагай дунда һургуулиин һурагшад 163 центнер нарһанай шэлбүүһэ бэлдэнхэй.

Мүнөө манай комсомол-залуушуул ажалайнгаа алхамые аха нүхэд-коммунистнуудтайгаа ниилүүлэн дабшахые оролдоно. Тиигэжэ түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездын шиидхэбэрнүүдые сүм бэелүүлхын түлөө эрмэлзэн ажаллана гээшэ.

В. ЦЫРЕМПИЛОВ,
ВЛКСМ-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Совет орон доторо

ЗАЛУУШУУЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАДА ЗОРЮУЛАГДАНА

Магистральна тосхоной «Спектр» гэжэ агитбригадада хабаадагшад «Боярка үргэлжэлнэ» гэжэ шэнэ зүжэгөө совет залуушуулай ажалай габьяада зорюулһан байна. 1921 ондо хүшэр хүндэ эрхэ байдалда Николай Островский болон тэрэнэй нүхэд-комсомолшуудай бариһан суута Бояркын — түмэр харгын станциин нэрээр зүжэг нэрлэгдээ юм.

Магистральна тосхоной хүн зон БАМ-ай сасуутан болохо өөрынгөө агитбригадада дуратай юм.

Магистральна.
БАМ-ай Түбэй 'участок.

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ «СИБИРЯГУУД»

Ороохо хуряалгын комбайнуудые бүтээдэг Красноярска үйлэдбэриин нэгэдэлэй гол конвейертэ хизаарай зуун эрхим таряашад һаяхан айлшалба. Предприятиин бүтээһэн СКД-6 түхэлэй шэнэ «Сибирягуудтай» солото механизаторнууд сэхэ цех соонь танилсаһан байна.

— Иимэ машина тухай унинэй сэдьхэдэг һэм, —гэжэ «Колос» совхозой комбайнер И. Ф. Притуляк хэлэбэ. — Һайн машина. Урданай «Сибирягтай» сасуу[...] да, бүтээсэнь гурбанай [...] шахуу хүбяар дээшээ, [...] керынь арьбан, [...] тааруу зохид байна.

Хараалагдаһан болзор[...] жэл урид шэнэдхэн [...] руулагдаһан «Сибиря[...] конвейерһээ гараба [...] Гүрэнэй комисси түрүү[...] бүлэг машинануудые «эрх[...] сэгнэлтэтэйгээр туш[...] абаа.

ТОСХОНУУДТАХИ ЗАВОДУУД

ТЕЛАВИ (Грузиин СС[Р]). КПСС-эй XXVI съездын [...] дэлэлдэ абаһан уялга[...] даар хараалагдаһан бо[...] һоо хахад жэл урид [...] зиин Пшавели гэжэ ха[...] тосхондо үрэ жэмэс [...] овощ болбосоруулха за[...] ашаглалгада оруулаг[...] Түрүүшын продукци — [...] жэмэсэй ундан холы[...] то зүгэй ажаһуугшадта [...] лон Байгал-Амарай [...] замай барилгашадта эл[...] дээ.

Завод жэлдэ 50 мян[...] тонно жэмэсэй болон [...] щой консервэ гаргаха [...] залтай юм. Эндэ бүхы [...] дэлмэринь оньһожоруул[...] данхай, автомадаар ха[...] данхай.

Мүнөө жэл Грузии[н] [...] хонуудта ашаглалгада ор[...] лагдаһан 6 предприяти[...] гэнь тус завод болоно. П[...] ти болон правительствы[...] раалһан республикын [...] лиг нютагуудые социал[...] экономическа талаарнь [...] жөөхэ программын ёһоо[...] рилга хэгдэнэ.

Шэнэ табан жэлдэ то[...] нуудтахи болбосоруул[...] предприятинуудай хүсэ [...] дал хоёр дахин ургаха [...] на.

ШУБУУНАЙ ФАБРИ[КЫН] НЭГЭ ЖЭГДЭ ХҮДЭЛМЭРИ

ЛОМОНОСОВ (Ленингр[ад]ска область).. Русско-Ві[...]ко шубуунай фабрикада [...] сомол-залуушуулай [...] хүдэлмэрилэгшэд хараал[...] һан болзорһоо жэл урид [...] лион бройлер тушааһан [...] хайгаа һаяхан элид[...] Предприятиин хоёрдохи [...] жээе ашаглалгада оруу[...] най ашаар иимэ үндэр [...] дүн туйлагдаба бшуу.

Бригадна подряд [...] руулгэ амжалтынь үнд[...] һуури боложо үгөө. Шуб[...] най байрануудые бэлэн [...] гохотой сасуу, шубууд [...] лагдажа, харууһалагд[...] байгаа. Түхеэрэлгэнүүдые [...] саргаха үедэ конвейерэ[...] ниин хоёр хажуугаар кле[...] нүүдые байгуулха гэжэ [...] раторнууд дурадхаһан [...] юм. Тиигэжэ 100 мян[...] дальбараа нэмэжэ харуу[...] ха арга олдоһон байна.

Мүнөө жэл Ленингр[ад]... «Птицепром» трестын ф[аб]риканууд хотын болон [...] ластиин хүн зондо 50 [...] ган тонно диетическэ [...] эльгээхэ юм. Энэнь үнгэр[...] табан жэлэй һүүлшын жэ[...] хидэ орходоо хоёр дахин [...] хуу ехэ болоно.

(ТАСС)

НАБЕРЕЖНЫЕ ЧЕЛНЫ (Татарай АССР). Ашаа[...] автомашинна үйлэдбэрилэн гаргадаг Камска нэгэдэ[...] хоёрдохи ээлжээн эрхим гэһэн сэгнэлтэтэйгээр ашагл[ал]гада үгтөө. Тиигэжэ барилгашад, КамАЗ-ай машина[...] тээгшэд КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан [...] шэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа бэелүүлээ юм. [...] ехэ амжалтаарнь КамАЗ-ай хоёрдохи ээлжээнэй ба[...] гада хабаадагшадые Л. И. Брежнев халуунаар амар[...] лаа һэн.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Набережные Челны хо[...] Автозаводско районда мүнөө 215 мянган хүн ажаһу[...] 2. Гол конвейерэй хоёрдохи һалааһаа «КамАЗ-4310» [...] хэлэй вездеходууд гаража эхилээ. Харгы муутай ху[...] гэй районуудта иимэ машинанууд хүдэлхөөр хара[...] дана.

ТАСС-ай фотохро[ника]

СОЛОТОНОЙ НЭГЭН

КОММУНИСТ тухай хөөрөөн

ЭНЭ ХҮНТЭЙ нам һуужа хөөрэлдэхэнь бэрхэтэйл гээшэ. Хэрэгэй гараа хада тэрэнние бэдэрходоо дүтэ тойронһоо олохошьегүйт. Хайшаашье ошоһыень, хаанашье ябаһыень мэдэхэ хүн байхагүй. Нүхэдөө дахуулан, түхэрэсэн жэл соо олон янзын, бэе бэеһээ ташха ондоо маягтай хүдэлмэринүүдые забһар гаргангүй, хойно хойноһоонь һубарюулан бүтээжэ ябаһан хүндэ сүлөөтэй сагай ушархань, нээрээшье, гайтайл хаш даа.

Газарай хүрэжэ, гол горходой, нуур налхиин мүльһөөр хушагдажа эхилхэдэ, шарга хэхэ модоёо, һүринүүдээ хорёолхо һургаар, һаднагаа ойдо отолжо, доошонь буулгажа, хэрэгтэй газартань абаашаха. Ян хүрэшөөгүйдэнь, баһа шэбхэсэ зөөжэ үрдихэ' хэрэгтэй. Хажуугаарнь үдэр улам богони боложо байха. Түргэн урасхалта Санилын үһые сабшалан дээгүүр хубаарилан тараадаг һубаг, ханаабуудаа, эхинэйнь хаалтануудые заһаха, тошо халяалгада бэлдэхэ гээшэ заашье хойшолуулашагүй ажал ха юм даа.

Тухашарһаар байтарнь, хабар хүрэжэ ерэхэ. Тиихэдэ одоо амаржа, унтажа байха саг юундэ олдобо гээшэб. Сабшалан дээрээ хонон үнжэн байрлажа хүдэлөөгүй хада ямар үрэ гаралтайб даа. Тиигээд лэ улам саашадаа удаа дараалан шэнэ хүдэлмэри. Юрэдөө, даажа байһан участок дээрээ ургуулһан ногоогоо өөһэдынгөө хүсөөр хуряажа абадаг гуримда ороһон саг үргэлжын оньһожоруулагдамал лугомелиоративна отрядай хэдэг / янза бүриин ажалые хоорондонь забһартуулжа бололтой бэшэ.

Иимэ таһалгарлагүй технологиин гуримаар хүдэлхэ коллектив бии болгохо гэһэн үүсхэл гаргажа, тэрэнние өөрөө хүтэлбэрилжэ эхилһэн Николай Михайлович Вахрушевай эмхидхэхы бэлиг шадабаряа харуулха ажалай эхилһэнһээ хойшо табан жэл үнгэршэбэ. Энээние тиимэ үни удаан жэлнүүдтэ үргэлжэлһэн хугасаа гэмээр бэшэ ааб даа. Тиигэбэшье бүхэли арбадахи түсэбтэ табан жэлтэй эгсэ сасуу аад, амжалтаар баян, бүхы коллективэй, хүтэлбэрилэгшын өөрынь нэрэ солые алдаршуулһан жэлнүүд болоно шадаһан ушар һонирхол татамаар.

...Доодо-Мугын сабшалан дээрэ арба гаран жэлдэ хүдэлжэ ябаһан ажахын, районой, үшөө республикын суута луговодуудай нэгэн, Октябриин Революциин орденто Доржо Базарович Ракшаевай пенсидэ гаража, энэ газараа орхихо сагынь тулажа ерэбэ. Теэд энэ хүрьһэтэһэн, үрэжэлтэй болоһон, уһалагдадаг сабшалангые хэндэ даалгалтайб? Ээзээ алдаһан газар дары муудажа эхилхэл!

Тиихэдэ совхозой ахамад мелиоратор тушаалтай байһан коммунист Вахрушевай толгойдо элдэб бодолнууд түрэһэн бэлэй. Хаяа хадхажа һуудаг хүршэ үбгэнэйнгөө хэһэн хэрэгые үргэлжэлүүлхэ хаба шадал намда бии гээшэ гү, хэр гэлдэхэ хабиб? Үгы даа, туршаха байна. Луговодуудай звено бэшэ, харин сабшалан дээрэ түхэрсэн жэлэй туршада хүдэлдэг оньһожоруулагдамал лугомелиоративна отряд гэжэ нэрэтэй болгон, тэрэнние хубилгахада лахаб. Иимэ бодолнууд Николай Михайловичай толгойдо нэгэ удэрэй туршада гэнтэ мүндэлшэһэн байхагүй.

Анханда Хүрбын совхозой отделени байһан, мүнөө Хасууртайн совхозой механизатор Михаил Иванович Шевченкын толгойлдог лугомелиоративна отрядай амжалтатай хүдэлмэри ахамад мелиоратор байһан Вахрушевай зүрхэ сэдьхэлые яһалахан хүдэлгэдэг бэлэй. Теэд юундэшьеб Тээгдын отделенидэ өөдэ абтадаггүй байгаа. Харин мүнөө энэ эгээл үрэжэлтэй сабшалангай эзэгүй болохоёо байхада, «доботолго» хэхээр саг ерэбэ. Энэ үүсхэлыень ажахын ахамад агроном Николай Родионович Евсеев үнэн зүрхэнһөө дэмжээ, бодотоор бэелхэ хэрэгтэнь хам оролсоо һэн.

Иигэжэ Хүрбын совхоздо үйлэдбэриин шэнэ коллектив — саг үргэлжын лугомелиоративна отряд эмхидхэгдэжэ, малай тэжээл бэлэдхэлгын тусгаар мэргэжэһэн һалбари байгуулха үндэһэ һуури табигдаба. Тус отрядта 347 гектар сабшалан таһалагдажа, энээние элдүүрилхэ, уһалха, үтэгжүүлхэ хүдэлмэриие хаһа соонь дүүргэжэ, шадамаар арга боломжотой кадрнууд, оньһон техникэ, бусад хэрэгсэлнүүд үгтөө бэлэй. Түрүүшын жэлдэ хуушан эзэниинь эдэнтэй суг хүдэлжэ, шэнэ эзэдтэ һургаал заабари үгөө, баян дүй дүршэлөө халан дамжуулха ехэ туһаламжа үзүүлээ һэн.

Шэнэ мэргэжэл шудалхаар нэгэдэн бүридэһэн механизаторнуудай шэнэ коллектив түрүүшынгээ жэлдэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 20 центнер үбһэ сабшажа абаа. Хойто жэлынь урда жэлэйнгээ дүнгые хоёр центнерээр дээшэлүүлжэ шадаа. Иигээд Н. М. Вахрушевай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отрядай коллектив бата найдамтай, нэгэ жэгдэ хэмжээнэй үбһэ жэлһээ жэлдэ удаа дараалан абажа байба. Теэд үнгэрһэн жэлнүүдэй сагай уларил ямар байгаа гээшэб. Алибаа бэрхэшээлнүүдһээ сухарингүй, зорилготойгоор дабаха шадабаритай коллектив байгуулһанай аша үрэ эндэ харагдана.

Тиигээдшье Николай Михайлович нүхэдтөө ганса заабари үгөөд, эрилтэ табяад ябадаг хүн бэшэ юм. Янза бүриин тракторнуудые, элдэб оньһон түхеэрэлгэнүүдые, ээр зэмсэгүүдые табан хургандаа адли мэдэхэ, заһабарилжа шадаха бэлигтэй механик шуу. Энэмнай олон лэ жэлдэ шудалжа, хара хүлһөө адхажа олоһон мэргэжэл ааб даа. Техникум дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр арбан жэлдэ Хүрбын леспромхоздо механигаар хүдэлөө. Түрэл колхозойнгоо совхоз болон хубилһан сагһаа эхилээд, МТМ-е даагша, хүдөө ажахын машинануудай талаар механик, ахамад инженер ябаһан байна. Теэд техникые һайн мэдэхэ иимэ мэргэжэлтэд түгэс ехэ дүршэлтэй хүнэй харюусалга доро даалгагдаһан оньһон хэрэгсэлнүүдэй али нэгэ шалтагаанаар һаатажа гү даа, али сагһаа урид хэрэгсэлһээ хаягдаха ушар тон лэ хомор үзэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ зүйл.

Николай Михайлович бага балшар наһанһаа энэл Хүрбын голдо үдэжэ, энэл нютагай зоной дунда хүмүүжэһэн, хүдэржэһэн, ажалай үргэн замда гараһан намтартай юм. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ, модо бэлэдхэлдэ ашаглагдадаг бүхы оньһон техникые, алибаа автомашинные «дотор», «гадаргүй» мэдэхэһээ гадна, тэдэнние абьяастай бэрхээр «аргалжархиха», шууд «жолоодохо» шадабаритай, ямаршье инженерһээ дутуугүй мэргэжэлтэй боложо шадаһан хүн лэ даа.

Тиимэ байгаашьегүйдөө аргагүй хаш даа. Тэрэнэй үбгэ эсэгэ түрэһэн эсэгэ хоёр угаа бэрхэ модошо, түмэршэ дархашуул байһан юм. Тэдэнние хүсэхэ-уран гартан тэрэ үедэ Ара-Хасуууртайда, Хүрбын голой нютагуудта олдохогүй байгаа. Н. М. Вахрушевай гэртэхин Михаил Семеновичтон хамтын ажалай байгуулагдажа эхилхэ үеэр Хасуууртай тосхонһоо гаража, Балшэр нютагта түбхинэн һуурижаһан бэлэй. Эсэгэнь ондоол Калининай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин түмэршэ, модошо дарханаар наһа бараатараа ажаллаа. Би өөрөө эсэгынгээ ехэ талын аша хүбүүнэй ингэжэ түрэлхидэйнгөө уг залгамжалан, уран бэлигынь үргэлжэлүүлжэ ябахадань баярлагшаб. Николай Михайловичтай уулзаха бүри тэрээн тушаа дурдаад абаха ушар гарадаг...

Мелиоратор, луговод гэжэ һэн мэргэжэлнүүдые Николай Михайлович баһал шуналтайгаар шудалжа шадаа. Үшөө тиихэдэ хүтэлбэрилэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ гэһэн үгэнүүд энэ коммунистын ажалай намтарай шэмэглэл болонхой. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэеэ хамта хамаг хүндэ хүшэр хүдэлмэри хэжэ ябахадаа зэргэ тэдэнэйнгээ ударидагша, ажалые эмхидхэгшэ, заабаришан байха гээшэ нилээд харюусалгатай хэрэг.

Отрядай гэшүүд мүнөө ехэ сүлөөгүй ажаллана. Арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар үдэшэһэн энэ коллектив шэнэ табан жэлые һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр дүүргэхэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа элирхэйлнэ. КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэй оролсоһон энэ отрядайхид хуушан газар дээрээ үшөө 120 гектар сабшалан нэмэжэ абаа. Гадна 80 гаран гектар халдаһан болоһон, шугы бургааһанда, болдог дошодо даруулһан газар элдүүрилжэ, олон жэлэй ургамал — волоснец тариха зорилго табинхай. Горитой талмайгаа намартаа уһалаа. Тиихэдэ 100 мянган кубометр тошон халяагданхай, гектар бүхэндэ хоёр центнер хүртэмөөр минеральна утэгжүүлгэ сабшалан дээрэ зөөжэ байнхай.

Арбадахи табан жэлэй ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсалсаһан, эрхим үрэ дүн түйлаһанай түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан нютагаймнай үүсхэлшэ коммунист Николай Михайлович Вахрушевай хүтэлбэрилдэг ажалша коллективэй шэнэ табан жэлдэшье «жолоогоо» һуладхаагүй, байһанинь лабтай.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.
Хоринн район.

ТЭЖЭЭЛ АЛМАГДАНА

Үнгэрэгшэ зунай ган гасуурһаа уламжалан, үбһэ тэжээлэй багые хараада абаһан Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд малайнгаа тэжээлые шанаржуулан буйлуулжа бэлдэхэ хүдэлмэрээ түбэй складай дэргэдэ эмхидхээ юм. Тиигэжэ тэжээлэйнгээ томо энэ цехые коммунист Митрофан Дондопович Дондоповто даалгаа.

Эндэ гол түлэб һолоомон, нарһанай шэлбүүһэн хэршэгдээд, мүн гурил болгогдоод, малай гүүртэ, һаалиин фермэ болон хонидой отаронуудта абаашагдана. Тэндэ энэнь талха таряанай зүйлтэй, минеральна нэмэлтэ тэжээлтэй холигдоод хони, үхэрнүүдтэ үгтэдэг юм.

Шэнэ аргаар тэжээл шанаржуулан бэлдэдэг болохоһоо хойшо, илангаяа талха таряанайнгаа зүйлые гамтайгаар, ашаг үрэтэйгөөр гаргашалдаг болоо. Дурсагдагша цехэй дэргэдэ эхэ хонидто, тугал, буруунуудта эдюулхэ шэмэтэй тэжээл мүн лэ бэлдэгдэнэ.

Энэ цехтэ 12 хүн ажалладаг юм. Тус коллектив үдэр бүри бэлдэһэн 30—35 тонно элдэб шанаржуулагдаһан тэжээлээ 40 фермэ, гүүртэ, отаронуудта хубаарилан, тэрэ доронь эльгээнэ. Малай шэмэтэй тэжээл бэлдэхэ харюусалгата ажалда механик Доржо Бадмаев, хүдэлмэришэд Фарид Хабибрахманов, Владимир Доржиев, Жамса Сампилов, автомашинын жолоошон Зоригто Санжиев гэгшэд шударгы бэрхээр хүдэлмэрилнэ.

Д. ГАРМАЕВ.

АЖАЛАЙ ОШОН

ОШОН шэнги үб улаан аад, зүгөөр томохон түмэрые ангагар аматай хабшагаар бажуугаад, хэдэн зуугаад килограмм хүсэтэй алхын дабтамал нүерһөөн доро тэрэнние эрьюулжэ, наадажа байһан шэнгеэр хүдэлжэ байһан түмэршэ дарханиие хараа һэн гүт? Халуунь хэлэхэ гүт? Эхүүн хүндэ агаар, бүхы хубсаһан бэедэнь няалдашанхай. Иимэ эрхэ байдалда 50-яад гү, али тэрээнһээ үшөө хүндэ — 80-яад килограмм хүрэтэр түмэрые дуран соогоо эрьюулжэ наадаһандал, шанартайгаар, түргэнөөр хүдэлхэ гээшэ гайтай хэрэг.

Хүсэтэй гарта
Хүрин улаан
Хүдэр түмэрые
Хабшагаар баринхай
Һэжэнэ, мухарюулна.
Хүдэлсэ бүхэндэнь
Дуутай түмэр
Дабтуул дабтуулһаар
Дүрбэн тэгшэ
Деталь болошолой.

Энэ үгүүлэл соогоо ЛВРЗ-гэй түмэршэ дархашадай цехэй түрүүшүүлэй нэгэн—Сэрэн-Доржо Лобсонович Махаров тухай хөөрэхэмнай.

...Совет Армиин уялгата албанһаа табигдаһан Сэрэн-Доржо Буряадай гигантын хүдэлмэришэн болоһон юм. Тэрэ хүдөө нютагта үндыһэн хадаа ажалда үшөө бага наһанһаа хойшо дүршэнхэй, ажалша бэрхээр хүмүүжэһэн байна. Тиимэһээл залуу хүбүүн хүйтэн аргаар хүдэлдэг түмэршэ дарханай мэргэжэл жэлэй туршада шудалжа үрдиһэн юм.

Эгээл энэ үедэ цехэй түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн— 30 гаран жэлдэ түмэршэ дарханаар ажаллаһан Иван Васильевич Степановай пенсидэ гараха саг дүтэлжэ байгаа. Мүн нүхэр Степановай туһалагшаар ажаллагша амаралтада гарашаба. Яалтайб? Иван Васильевичай орондо заатагүй найдамтай ба саашадаа һайнаар хүдэлжэ шадаха хүдэлмэришэние хүмүүжүүлхэ хэрэг гараба бшуу. Юуб гэхэдэ, тепловоз, электровоз болон вагонуудай рессорнуудые баридаг деталиие — хөөмэгшэ (хомут) механическа заһалтагүйгөөр тэрэ хэдэг байгаа. Энэ ажалые бүхы завод соо нэгэл хүн шанартайгаар, саг соонь олоор хэдэг байһан, мүнөөшье тиимэ байһаар зандаа. Цехэй хүтэлбэри дүршэлтэй хүдэлмэришэн Степановтай, мүн тэрээнтэй суг ажалладаг машинистка, мэргэжэлдээ дүйтэй, цех соогоо түрүүшүүлэй нэгэн Л. Н. Ильичёватай зүбшэжэ, Сэрэн-Доржые тэдэнэй туһалагшаар абаха гэжэ шиидэһэн байна. Тиихэдэ хамтадаа хүдэлдэг болоһон саг тухайгаа Любовь Николаевна иигэжэ хэлээ һэн:

— Түрүүн бидэнтэй хүдэлжэ эхилхэдээ, Сэрэн-Доржо энэ ажалда үшөө хүсэд дүршөөдүй ябаа. Тиигэбэшье оролдосотой хүбүүнэй орёо мэргэжэл шудалжа шадаха байһандань һэжэглэдэггүй һэмди. Зүгөөр үшөө бэежээдүй, туранхайшаг бэеынь харахадаа, хүшэр хүндэ ажалтай тэмсэхэ гээшэ гү гэжэ бододог байгааб. Теэд мүнөө тэрэ гэһэн сагһаа хойшо гурбан жэлһээ үлүү саг ходоршобо... Харана бээзт, хүдэр эрын түмэрнүүдээр наадан һагад хүдэлхыень, — гээд лэ нүхэр Ильичёва Сэрэн-Доржо тээшэ омогорхолтойгоор харашоо һэн.

Дүршэлтэй машинистка пенсидэ гараһаншье һаа, мүнөө зун хэдэн һарын туршада цехэй хүтэлбэриин гуйлтаар С-Д. Махаровтай хүдэлөө. Юуб гэхэдэ, Сэрэн-Доржо шэнгеэр хүдэлдэг хүнтэй түбһэн машинистка ажаллажа шададаггүй юм. Мүн хэлээ һэн:

— Сэрэн-Доржын энэ хэдэн жэл соо намтай хүдэлжэ байха үедэ үнэ сэнгээр дээшэ деталь хэхэ гэжэ оролдожо байхыень огтошье хараагүйб. Һайнаар, шанартайгаар, түргэнөөр хүдэлдэг юм. Бусад түмэршэ дархашуул түргэн шамбай даа. Теэд һайн шанартайгаар хүдэлжэ бирадаггүй. Сэрэн-Доржо ажал хэнгүй, миин, заахашье байжа шададаггүй.

Энэ хэлээшэеэ бури тодорхойлон, иимэ нэгэ ушар тухай хөөрэлтэй ха. Түрүү хүдэлмэришэнтэй танилсахаяа ошоод ябахадаа (зунай үе һэн), цехһээ гараад, һандали дээрэ һуугаад амаржа. хөөрэлдэжэ байһан хүдэлмэришэдэй хажууда зогсоо һэм. Тэдэнэй дундаһаа задарюун хоолойтой, шэрүүншэг харасатай, хүдэр томо бэетэй буряад хүнэй нэгэ хэды болоод лэ «газ үгөө гү гээд лэ» үндэгэшэхэдэнь, тэрэнние бултан сооһоо хадуужа абаа бэлэйб.

Һүүлдэ мэдэхэдэмнай, һанаагаа зобожо байһан хүмнай нүхэр Махаров байшоо һэн.

Л. Н. Ильичёва октябриин тэн болотор ажаллаад, амаралтадаа гаража, хүнгэн ажалда ороо. Мүнөө С-Д. Махаров цехэй тон бэрхэ машинистнүүдэй нэгэн — М. Н. Тюрнинатай суг ажаллана. Түрүү дарханда бэрхэ машинист заатагүй хэрэгтэй. Тиимэһээл Сэрэн-Доржо нүхэр Тюрнинатай хамта хүдэлнэ бшуу.

Ажалда дүйтэй, шуналтайгаар хүдэлдэг хүнэй ажалай абьяаста дууһан абтаад хүдэлжэ байхадань, хэды гоё, хэды һайхан байдаг бэ!

Түмэршэ дурхан Махаровай сог улаан түмэрые хабшагаар халташье хүдэлхэгүйгөөр бажуунхай, алха дүшын хажууда эгсэ зогсоод, тархишгаа үлэ мэдэг хүдэлсөөр машинистдэ тэмдэг үгэжэ байхыень харахада, иимэл хүнүүд ажалай ёһотойл баатарнууд ха юм гэжэ ойлгохоор байдаг. Сэрэн-Доржо Лобсонович ехэ түргэн хүдэлсэтэй, шамбай. Ажалай үедэ харасань шэрүүн, анхаралтай боложо, хурса нэгэ хатуу ошон нюдэнэйнь сэсэгы соо ялалзан байдаг. Иигэжэл хэндэшье хэрэггүй байһан түмэр хүдэлмэришэнэй хүдэр гарай эди шэдиин оньһондо, бэеынь тамирые, үнэн зүрхэнэйнь хүсэлые шэнгээн абаһан ажалай ошондо диилдэжэ эд болоно, хүдэлмэришэндэ хэрэгтэй зүйл болоно.

Сэрэн-Доржо ажал тухайгаа иигэжэ хөөрэдэг:

— Халаанай һүүлээр эсэхэньшье эсэгдээ юм аабза. Үе мүсэ үбдэхэ. Амаралтын үедэ бэе һуларшадаг. Ажаллажа эхилхэдээл, ойлгожорхихош. Альганай арһан зөөлэн болошодог, альгаяа түмэрһөө айхыень болигохо хэрэгтэй. Ажалдаа дуратайб Мухарюулхаш даа түмэр.

«Мухарюулхаш» гэжэ хэлэхэдэнь, наадажа байһан шэнгеэр хүдэлдэгыень һанаадхёо һэм. Тиимэһээл Сэрэн-Доржын эсэхэ сусахала мэдэнгүйгөөр хүндэ түмэрые эрьелдүүлжэ байхыень харахадаа, мүнгэшэ дар[...] альган соогоо шүрэ һүб[...] харюулжа байһан үе [...] нэйм урда бии болос[...] хэбэртэй.

Партиин гэшүүндэ [...] дат С-Д. Л. Махаров[...] нэй партиин ээлжээтэ [...] съездые ажалай амжа[лтаар] туйлахаб гэһэн үгэдөө [...] Совет коммунистнууда[й] ралдаанай нээгдэхэ үд[эр бо]лотор 2,5 һарын түсэб [...] гэхэбди гэһэн уялга т[...] түрүү бригада абаһан [...] Тонно түмэрнүүд ехэ [...] тайхан, жэнтэйхэн даа [...] гэхэдэ, тус бригадын [...] түсэб 28 тонно. Мүнөө [...] хүдэлмэришэнэй туһа[...] В. А. Бадлаев ба маш[...] М. Н. Тюрнина гэгшэ[...] хаба шадалаараа ажал[...] халаан бүхэнэйнгөө д[...] 120 гаран процентээр [...] гэнэ.

С-Д. Махаров [...] жэлдэ амаралтынгаа [...] горитой хүнгэлэлтэтэ[й] тёвкоор шагнагдажа, [...] ри ошожо ерээ һэн. Т[...] лэн, 1980 оной [...] һара ажабайдалдань [...] лэ баяр асараа. [...] гэхэдэ, Сэрэн-Доржо [...] сонович бүтээһэн [...] дээрээ хубиин гамга [...] эрхэдэ хүртөө. Үнгэрһэ[н] дэ В. И. Ленинэй тү[рэ]... 110 жэлэй ойн баярта [...] рюулагдажа, предпр[...] хүдэлмэришэдэй дунда [...] гэгдэһэн конкурсдо за[...] дэлмэришэн мүн лэ ш[...]

Үнэн зүрхэнһөө [...] гээшэ иимэл ха юм даа[...]

С-Д. Махаровай ажа[л] газарай хажуугаар г[...] хүн бүхэн сүлөөтэй [...] гаа һаань, тэрээнтэй [...] гүй гар гараа барилса[...] Юуб гэбэл, энэ м[...] шэлэһэн хүнүүдэй [...] Доржо Лобсоновичтой [...] шэлсэлгын ёһолол [...] нүхэдэйнгөө дунда ут[...] дэтэй байһые гэршэлэ[...] Тиимэһээл залуу хүдэ[...] шэнэй ажалайнь ошон[...] шадаа үшөө хүгжэхэ [...] ла этигэлтэй.

Д-Р. ДАМБ[...]

Танишье ямараар ханганаб

ГОЛ АНХАРАЛДАМНАЙ — МАЛШАД

Республикымнай ажалшад КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Колхоз болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд нийтын малай үбэлжэлгэ [illegible] түлөө оролдоно. Энэ харюусалгата ехэтэй хэнье амжалтатайгаар дабаха хэрэгтэ худалдаа наймаанай эмхинүүд хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ туһа хүргэдэг байна. «Захаа холын заимха, гүүртэ болон отаранууда ажаллагшадые хэр зэргэ хангажа байнаб?» — гэжэ асуудалтайгаар манай корреспондент худалдаанай эмхинүүдэй хэдэн хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаба. Тэдэнэй үгэhэн харюунууд доро толилогдобо.

В. В. ЧЕРНОЯРОВА, Хяагтын райпогой худалдаа наймаанай таhагые даагша:

«КПСС-эй XXVI съезд дэ [illegible] тоосоото элидхэлдээ нүхэр Л. И. Брежнев: [illegible] столово, хубсаhа [illegible] ба химическэ аргаар [illegible] газарнуудта — ондо [illegible] үдэр бүри ябадаг [illegible] » Ямар холодильник, [illegible] Тэдэнэй [illegible] урма зоригые бадаргаа эд бараагаар, эдеэ хоо гүйсэд хангахын түлөө бүринии оролдолго гар Холын гүүртэ болон отарануудта ажаллагшадые түлэб автомагазинууд [illegible]даг гээшэ. Нийтын ма үбэлжэлгын үедэ малша хангаха түсэб бүри на баталагдаhан юм. Тэрэ үндэhөөр табигдаhан гра ёhоор, недели бүридэ магазин холын гүүртэ,

отарануудта нэгэ дахин хүрэжэ, хэрэгтэй эд бараанууд [illegible] эдеэ хоолой зүйлнүүдынь абааша байна. Малшадай ажаллагшадые зарим гүүртэнүүд районой түбhөө 100 гаран километрэй зайда оршодог. [illegible] худалдаа наймаа [illegible] Зүгөөр манай автомагазинуудай жолоошод даалгабаряа хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг юм. Тиимэhээ хүн зонод эд бараа, эдеэ хоол худалдаха түсэбөө [illegible]. Автолавкын жолоошон Федор Демьянович Игумнов тэдэнэй тоодо оролсоно. Байгша оной түрүүшын хоёр hарын турша энэ түрүү жолоошон нэгэ түсэбөө гадуур 2 мянган түхэригэй эд бараа, эдеэ хоол худалдаhан байна. Гэхэтэй хамта, КПСС-эй райкомой, районно Соведэй гүйсэдкомой зохёон табиhан графигай ёhоор, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд комплексно хангалгада хабаадалсадаг байна. Манай райпогой коллектив эд бараа, эдеэ хоол худалдаха арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр hарын түсэбые 102 процентээр дүүргэбэ.

Н. И. СПИРЯКОВ, Баргажанай райпогой правленин түрүүлэгшын орлогшо:

—Манай районой худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ колхознигууд болон совхозой хүдэлмэрилэгшэдтэ шахуу холодильник, хубсаhа угаадаг 500 машина, мотоцикл, 83 хүнгэн машина, 500 шахуу телевизор, 300 гаран радиоприёмник, бусад олон ондоо эд худалдаhан байна. Малшадай захилнууд нэн түрүүндэ дүүргэгдэдэг гээшэ. Автолавкануудай жолоошон бүри малшадай захилнуудые бэшэжэ абадаг тусхай дэбтэр. Тэдэ дэбтэр соо бэшэгдэhэн захилнуудай ёhоор, эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүд автолавкануудта үгтэдэг байна. Жэшээлхэдэ, худалдаан комор хэдэн ароаад бага хэмжээнэй телевизор холын гүүртэ болон отарануудта малшадта эльгээгдэбэ. Автолавкын жолоошон-наймаашан Владимир Гомбоевич Очиров 1980—1981 онуудай үбэлжэлгын үедэ малшадые эрхим hайнаар хангажа худалдаа наймаа-

лагшадые уряалаад, байгша оной түрүүшын хоёр hарын түсэбые КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр дүүргэхэ уялга абаhан байгаа. Тэрэ абаhан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэв. Тиихэдэ 12 коллектив, тэрэ тоодо Үүрэтэй пекарнiин, Баргажанай-Адагай аэропортын дэргэдэхи столовын, Баргажанай кулинарна магазинай болон бусад хоёр hарынгаа түсэбые съездын нээгдэхэ үдэр—февралиин 23 болотор сүм дүүргэhэн тухайгаа элидхээ.

Тингэжэ хамтын хүсөөр районойнгоо ажалшадые эд бараагаар, эдеэ хоолоор хангаха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргээбди. Гэхэтэй хамта, хирэ хирэ болоод лэ районой Соведэй гүйсэдкомой соёлой таhагай, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай, медицинын хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта комплексно хангалга үнгэргэдэг заншалтайбди.

Ю. Н. МАКАРОВА, Бэшүүрэй райпогой худалдаа наймаанай таhагые даагша:

Холын гүүртэ болон отарануудта ажаллагшадые 9 магазин хангадаг байна. Энэй хүдэлмэрине райпо хүдэлмэрилэгшэдhөө гадна колхоз, совхозуудай партком, рабочкомууд хинажа байдаг юм. Автолавкануудай жолоошод урид батлагдаhан графигай ёhоор гүүртэнүүдээр ябадаг, отарануудые тэдэнэрэй дэбтэр соо ерэhэн тухайнь тэмдэглэдэг юм.

Үбэлжэлгын үедэ малшадые хангая гэжэ республикын автолавкануудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ нэмэл бэ[illegible] хандаhан манай автолавкын жолоошон Георгий [illegible]ович Конечных жэлhээ эрхим дүнгүүдые туйлаба. Тэрэ байгша оной хоёр hарын түсэбые 109 процент дүүргэжэ, хэдэн мян-

ган түхэригэй эд бараа ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые холын малшадта худалдаа. Тиихэдэ нүгөөдэ автолавкын жолоошон Л. Я. Слепнев бүришье горитой амжалта туйлаба: байгша онойнгоо хоёр hарын түсэбые тэрэ 130 процентээр дүүргээ.

1980—1981 онуудай үбэлжэлгын үедэ 2 мянга гаран үбэлэй дулаан дэгэл, хэдэн зуун арhан бээлэй болон малгай, хэдэн арбаад палас, хибэс худалдагдаа.

Манай райпогой коллектив Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой Заганай-Адагай hүhаалиин фермэдэ туhалдаг болоhоор үнинэй. Наг шэбхээ сэбэрлэхэ, үбhэ тэжээлээ бэлдэхэ хаhа сагтань бултаараа ошожо туhалдаг гээшэбди. Эд бараагаар, эдеэ хоолоор шадал зэргээрээ туhалнабди.

СОВЕТ ЭРДЭМ УХААНАЙ ТАБАН ЖЭЛ

«Коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха хэрэгтэ эрдэм ухаанай үүргэ дээшэлүүлхэ...» гэжэ «1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» соо бэшэгдэнхэй. Арадай ажахые улам бүтээсэ ехэтэй болгохо гэhэн, 70-аад онуудта эхилhэн хараа шэглэл ерээдүйн табан жэлдэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Тусхайлан хэлэбэл, абтадаг продукциин бүхы шахуу ургалтань гэхэ гү, али 90 процентнь үйлэдбэриин талмай үргэдхэhэнэй, хүдэлдэг хүн зоной тоое олошоруулhанай аргаар бэшэ, харин ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй, бии байгаа предприятинуудые шэнэлhэнэй ашаар түйлагдаха юм. Саашадаа хүдэлмэриин зоной үсөөрхэ байhан ушарhаа үйлэдбэридэ хабаададаг хүнүүдэй тоое хороожо, экономико хүгжөөхэ хэрэгтэй болобо. Наука болон техникэгүйгөөр энэ хэсүү зорилго шиидхэхын аргагүй.

XX зуун жэлэй хоёрдохи хахадта «сэбэр наука» гээшэ мартагданхай. Юун бэ гэхэдэ, эрдэм ухаан ба материальна үйлэдбэриин хоорондо айхабтар нягта холбоон бии болоод, саг үргэлжэ бэхижэжэ байна. Англиин элитэ ехэ эрдэмтэ Джон Бернал иигэжэ хэлээ hэн: «Эртын үедэ эрдэм ухаан промышленностиин хойноhоо даган ябадаг hаа, мүнөө тэрэниие ахижа хүтэлбэрилхэ шэглэлтэй болонхой юм».

Мүнөө үедэ имагтал үндэhэн шухала наукануудай бодото байдалтай ямар холбоотойень тоолохоньшье бэлэн бэшэ болонхой. Тиин али бүхы холбоонhоо экономическа ашаг олзын саг дары абтахагүй байhаниинь ойлгосотой. Юун бэ гэхэдэ, тиимэ ашаг олзын абтадаг болохын тулада нилээд ехэ саг хэрэгтэй юм. Жэшээнь, жолоодон шэглүүлэгдэдэг термоядерна синтезэй талаар эдэбхитэйгээр хэгдэдэг шэнжэлгэhээ арбан нэгэдэхишье, мүн ойрын бусад табан жэлнүүдтэшье арадай ажахыда ямаршье ашаг туhа хэгдэхэгүй байна. Гэбэшье тэрэ шэнжэлгые саашадаашье эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлхэ гэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. Ойрын сагай зорилгонуудые шиидхэхэ зуураа, холын стратегическэ үг зорилгонуудые мүн лэ саг үргэлжэ анхаралдаа байлгаха гээшэ совет түсэблэлгын онсо шэнжэнүүдэй нэгэн юм. Термоядерна реакциие лазерна аргаар үүдхүүлхэ талаар «Токомак» гэhэн программаар хэгдэжэ байгаа хүдэлмэри XXI зуун жэлэй энергетикын үндэhэ hуури болоно гэжэ мүнөө мэргэжэлтэдтэ тон эли болонхой. Жолоодон шэглүүлэгдэдэг, элшэ хүсэ гаргадаг реакци бэелүүлжэ болохо байhыень харуулха түхеэрэлгэ бүри 80-яад онуудта физигүүд бии болгохо бээз гэжэ академик Борис Кадомцев тоолоно.

Химигүүд ехэ ехэ нээлтэнүүдые туйлаhанайнгаа ашаар үнэтэ шэнэ неорганическа ба органическа материалнуудые бии болгоо, байгаалиин түүхэй эдhээ үнэтэ зүйлнүүдые абаха комплексно арга методуудые зохёогоо, тон шэнэ түхэлэй синтетическэ каучук, мүн хүдөө ажахыда ашаглагдадаг химиин хэрэгсэлнүүд бүтээн гаргагдадаг болонхой. Эдэ хүдэлмэринүүд шэнэ табан жэлдэшье эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлэгдэхэ байна. Уhа болон бусад зүйлнүүдые газаа тээшэнь табингүй, дахин дахин хэрэглэхээр хараалhан шэнэ технологинуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагданхай. Энээнэй ашаар оршон тойронхи байгаалиие бузарлалгаhаа хамгаалха, мүн үйлэдбэриин гол бэшэ, хабсаран гараhан продуктнуудые эгээл дүүрэнээр ашаглаха арга олдохо.

Мүнөө үеын математическа теориин, мүн хатуу бодосой физикын болон кристаллографиин талаар хэгдэдэг хүдэлмэриин ашаар электронно тоололго-бодолгын техникэ айхабтар ехээр хүгжөөгдөө. Энэ техникые хэрэглэн, СССР-эй арадай ажахые автомат аргаар жолоодон хүтэлбэрилхэ түхеэрэлгэнүүд бии болоо, мүн секундын турша олон миллион үйлэ бэелүүлдэг, дүрбэдэхи үеын ЭВМ байгуулагдаа. Энэнь саашадаа автомадуудые хүтэлбэридэ улам ехээр нэбтэрүүлхэ, мэдээсэлнүүдые дамжуулха, ондоо түхэлдэ оруулан хубилгаха hайн үндэhэ hуури болоно.

Мүнөө үеын лазерна техникэ, порошково металлурги, автомат үйлэдэгшэд (промышленна рободууд), мүн металлые болбосоруулха электрохимическэ, радиационно болон алмалта ехэтэй бусад арганууд гол шухала научна нээлтэнүүдэй ашаар би боложо, мүнөө арадай ажахын тон олон hалбаринуудта үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Металлическа порошок хэрэглэхэдэ, хэрэгсэлнүүдэй мянган тонно бүхэндэ 1,5 миллион түхэриг алмагдадаг байна. Шэнэ изотропно электротехническэ булад хэрэглэхэдэ, жэл бүри 30 миллион түхэриг алмагдана. Подшипнигтэ металлофторопластова лентын хэрэглэгдэхэдэ, жэлэй туршада 50 миллион түхэриг алмагдадаг байха юм.

Гүрэнэй мүнгэ зөөри алмаха арьбалха талаар совет эрдэмтэдэй оруулhан хубитын жэшээнүүдые олоор дурдажа болоно. Илангаяа металл болбосоруулга болон машина бүтээлгэдэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ түрүү технологинууд түргэнөөр байгуулагдаха. Машинануудай нэгэ единицэдэ хүртэхэ хүсэ шадалые ехэдхэхэ, тэдээндэ металл багаар хэрэглэхэ, элшэ хүсэ хэрэглэлгыень багадхаха, элдэб олон үүргэтэй түхеэрэлгэ байгуулха, адлижаруулагдаhан узел болон агрегадуудые хэрэглэхэ шухала гэжэ хэлэгдэнэ.

Мүнөө үеын биологи болон генетикын туйлалтануудай үндэhөөр ашаг шэмэтэ үүлтэрэй малнуудые, үндэр ургасатай ургамалнуудые бии болгохо хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Арадай ажахын тон шэнэ hалбаринуудай нэгэн болохо микробиологическа промышленность мал ажалые тэжээлээр хангалгада ехэ туhа хүргэнэ. Шэнэ табан жэлдэ микробиологическа промышленностиин продукциие 1,8—1,9 дахин ехэдхэхээр хараалагдана.

Медицинскэ эрдэм ухаанда тусгаар анхарал хандуулагданхай. Эгээл дэлгэрэнги үбшэнүүдые hэргылхэ, түргэнөөр танихa, эмнэхэ арга методуудые нарижуулха хэрэгтэ эрдэм наука тон ехэ туhаламжа үзүүлхэ зэргэтэй. Хүн зоной элүүрые хамгаалха гээшэ гүрэнэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ урдынхидал адли партийна документ тоолоно. Хүнэй бэе махабадта болодог физиологическа процессүүдые биологическа талаар гуримшуулха аргануудые генетигүүд бэдэрнэ, шэнэ эмүүд бии болгогдоно, мүн үбшэниие тодоруулха, аргалха орёо оньhон түхеэрэлгэнүүд байгуулагдана.

80-яад онуудай түсэбүүдтэ замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлэн ашаглаха зорилго табигдана. «Салют-6» гэжэ станциин удаан сагта үрэ ехэтэйгээр ажаллаhанай ашаар илангаяа hүүлшын гурбан жэлэй туршада ехэ дүй дүршэл олдонхой. Энэ станци дээрэ дүрбэн экспедици удаан сагта ажаллаа. Тиин Газар шадарай замбуулинай дайдадахи шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ гаргагдадаг гаргаша тэхэрюулэгдэнэ, арадай ажахыда нилээд сэнтэй ажаглалтанууд болон технологическа туршалганууд хэгдэнэ гэжэ бидэнэр бүри мүнөө хэлэхэ үндэhэтэйбди.

Совет эрдэмтэд болон конструкторнууд ямаршье зорилго бэелүүлжэ шадаха байhанаа олон дахин гэршэлэн харуулhан байна. Гэбэшье эрдэм ухаанай орьёлмо түргэнөөр хүгжэжэ байгаа мүнөө үедэ шэнэ научно-техническэ hанал бодолнууд түргэнөөр хуушардаг болонхой. Тиимэhээ мүнөө шэнэ технологи, конструкци байгуулаад лэ хизаарлахагүй, харин тэрэниие айхабтар түргэнөөр үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гээшэ тон шухала болонхой. Энэ хадаа hая болотор эгээл гэзгдэнги шата байhан. Харин мүнөө элдэб зургаануудай зүгhөө үзэгдэдэг hаад тойбые усадхаха тушаа эршэмтэй хэмжээнүүд абтана. Жэшээнь, шэнэ техникэ болон технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэн тухай мэдээнүүд арадай ажахын предприяти болон hалбаринуудай хэhэн ажалые сэгнэлгэдэ, мүн тэрэниие түсэблэлгэдэ оруулагданхай. Сэбэр продукцяраал тоосохо болоходоо, үйлэдбэриин предприятинууд техникэ шэнэлхэ, элшэ хүсэ багаар хэрэглэхэ, продукцидаа металл бага хэмжээгээр оруулха гэжэ өөhэдөөшье эрмэлзэхэ ёhотой болоно.

Техническэ шэнэ зүйлнүүдые түргэнөөр нэбтэрүүлдэг болохо зорилгоор научно-үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд гэжэ шэнэ эмхинүүд бии болгогдонхой. Эдэ арадай ажахыда научно-техническэ дэбжэлтэ дамжуулха бодото нэбтэрүүлэгшэд болонхой. Эрдэм ухаанай болон үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй нягта холбоотой болоходо, шэнэ зүйл нэбтэрүүлхэ болзор тон бага болоно, эрдэм ухаанай асуудалнууд шэнжэлэгэhээ эхилээд, продукциин олоор гаргагдаха болотор таhалгаряагүйгөөр үргэлжэлэн шиидхэгдэнэ. Бүри 1979 ондо орон дотор 164 иимэ нэгэдэл бии болоод, тэндэ 528 мянган хүн хүдэлжэ байгаа. Тиин худалдагдадаг продукциин жэлэй хэмжээн 5 миллиард түхэриг үлүүлhэн байна. Шэнэ табан жэлдэ научна болон үйлэдбэриин хүсэнүүдые гулидхан тааралдуулха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Леонид СТАРОСЕЛЬСКИЙ,
АПН-эй научна шэнжэлэгшэ.

Уншагшын hанамжа

Хубитаяа оруулхабди

Түрэл партиингаа XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн гүн удхата тоосоото элидхэлые шагнаад, танилсаад байхадаа, манай общестбын ерээдүй найдамтай гарта байна гэжэ ойлгогдоо.

Уласхоорондын асуудалнууд совет хүнүүдэй, тэрэ тоодо студентнэрэй hонирхолые хододоо татажа байдаг гэжэ мэдээжэ. Тиимэhээ элидхэлэй 1 бүлэг намда угаа hонирхогдоо.

Гадна дээдэ hургуули дүүргээд гарахадамнай, оронноймнай экономическа болон социальна байдал ямар болоод байхаб гэжэ студентнэр мүн лэ hанаагаа зободог гээшэ. Тиимэhээ КПСС-эй бэелүүлхэ экономическа политика тухай элидхэл соо хэлэгдэhэн зүйлнүүд hонирхолтой. Бидэ мүнөө КПСС-эй түүхые шудалжа байhан хадаа Совет гүрэнэй түрүүшын жэлhээ ябуулжа эхилhэн политикые үзэнэ ха юмэбди. Партиин X съезд, В. И. Ленинэй үүсхэлээр бэелүүлэгдэhэн шэнэ экономическа политика (НЭП) тухай манда семинарска хэшээл hаяхан болоо. НЭП-эй үеын ажабайдалтай сасуулхада, асари ехэ алхам урагшаа хэгдээ гээшэ ааб даа. Гэбэшье манай парти агуу ехэ Ленинэй үзэл сурталай үг удхые баримталан, шэнэ үе сагай экономическа политикые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна ха юм!

Юрэдөө, эрдэм номоо түгэс шудалжа гараад лэ, коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөр өөрынгөө хубитые оруулхаа бэеэ бэлдэхэ гээшэ совет студентнэрэй гол зорилго болоно бшуу. КПСС-эй ЦК-гай тоосоонтой, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиингаа ээлжээтэ зорилгонуудтай танилсаад байхадаа, иимэ бодол толгойдом ороо hэн.

Р. ДАШИЕВА,
БГПИ-гай студентка.
Улаан-Үдэ.

Хилын саанаhаа

ТАСС АПН

В. ЖИСКАР д' ЭСТЭНЭЙ ХАРАА БОДОЛ

ПАРИЖ. Францiин президент В. Жискар д' Эстэн эндэ телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын харилсаанай асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэхые шухалада тоолодогби, — гэжэ мэдүүлбэ. «Зайсуулжа боломоор байhан аад, шуhа адхаралгата хёморооонуудай дэлхэй дээрэ угаа олоор тохёолдодог дээрэhээнь, хөөрэлдөөнэй гуримаар зүришэлдөө зайсуулгые зүб арга гээд тоолоноб», — гэбэ.

Байгша оной апрельдэ болохоёо байгаа президентын hунгалтада зорюулагдаhан, француз телевидениин циклэй ээлжээтэ дамжуулгада В. Жискар д' Эстэн хабаадаа. Хэрбээ энэ тушаалдаа дахин hунгагдажа, Францiин президент зандаа үлэбэл, амгалан байдалай аша туhада оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха байхаб гэжэ, журналистнуудай асуудалнуудта харюусан мэдүүлбэ. «Хөөрэлдөөндэ хабаададаг гол нюурнуудтай ярилдаа хэхэ хэрэгтэй гээд тоолоноб. Энэ хэрэгтэ Франци үүргэеэ дүүргэхэ ёhотой, бнишье тэрэниие үргэлжэлүүлхэб» гэжэ президент тусхайлан тэмдэглээ.

В. Жискар д' Эстэн үгэ хэлэхэдээ, Францида болохо hунгалтын урда тээхи оршон байдал тушаа, тэрэнэй программын үндэhэн болохо хэдэн асуудалнууд дээрэ тогтоhон байна. Ажалгүйдэлгэ — мүнөө сагай Францiин эгээн түбэгтэй асуудалнуудай нэгэн болоно гэжэ тиихэдээ тэмдэглэбэ.

МЕКСИКЫН КОММУНИСТНУУДАЙ СЪЕЗД

МЕХИКЭ. Мексикын Коммунис партиин (МКП) XIX съезд эндэ боложо үргэлжэлhөөр.

Делегадууд Центральна Комитедэй политическэ элидхэл соносоод, удаадахи жэлнүүдтэ партиин ябуулха хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдые зүбшэн хэлсэжэ захалаа. Хүдэлмэришэ комиссинуудай нэгэн съездын баталан абаха ёhотой партиин шэнэ программын ба уставай заабаринуудые хаража байна.

Орон доторхи демократическа хүдэлөөс бүри нягта эмхидэлтэй болгохо шухала гэжэ делегадууд тусхайлан тэмдэглэбэ. Иимэ зорилгоор зүүнэй тала баридаг хүсэнүүдэй нэгэдэл 1979 ондо тогтоогдоhон юм. Тэрээндэ МКП-hээ гадна, Социалис нэгэдэлэй ба ябуулгын хүдэлөөн, Мексикын арадай парти, Революционно социалис парти орохон байгаа.

Съездын делегадууд профсоюзна, тариашадай, залуушуулай ба студентнэрэй хүдэлөөнүүдтэ, Холбоото Штадууд худар ошожо хүлhөөр хүдэлмэрилхэ баатай болоhон ба тэндэ хэрзэгы шэрүүнээр дарлагдажа байhан мексиканецуудта партиин ямараар хандаха тухай асуудалнуудые мүн лэ зүбшэн хэлсэхэ юм.

Съездэ байлсаhан Мексикын политическэ партинуудай түлөөлэгшэд ба журналистнууд коммунистнуудай хуралдаанай ехэ hонирхол үүсхэжэ байhые, тэмдэглэнэ.

МАДРИДТАХИ УУЛЗАЛГА ТУШАА

МАДРИД. Мадридтахи уулзалгада хабаадажа байгаа баруун тээхи зарим оронуудай hүүлэй үедэ баримталhан, hаад тойбо татаха hанаатай тактикые социалис гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд тодорхой баримтануудтайгаар шүүмжэлбэ.

НАТО-гай гэшүүн-оронуудай зарим делегадууд тон худал баримтануудые дурдан, совет шэнэ үүсхэлнүүдтэ харюу үгэлгын унжагайрhые зүбтүүлхэ hэдэлгэ мартын 11-нэй пленарна заседани дээрэ гаргаhаниинь журналистнуудта дуулдаа.

Жэшээлхэдэ, этигэлсэлгын зоные үргэдхэхэ тухай совет дурадхалда баруун оронуудай харюусаhанай хэрэггүй гэжэ Англиин делегат мэдүүлhэн байна. Тиихэдээ дурадхалай гол удхые хазагайруулха гэжэ оролдон, Европодохи сэрэгэй талаар шахардуу байдал hулаpуулха, буу зэбсэгүүдые хуряалгын конференци зарлаха тухай асуудал Францiин дурадхалай үндэhөөр лэ шиидхэгдэхэ зэргэтэй гэбэ.

Венгриин делегациин толгойлогшо Я. Петран заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, бүтэмжэтэй, тодорхой хөөрэлдөөнүүдэй зам, Европодохи сэрэгэй талаар шахардуу байдал hулаpуулха, буу зэбсэгүүдые хуряалгын конференци зарлаха тухай гол асуудалаар шиидхэбэри абаха зам нээхэ зорилготой совет амгалан үүсхэлнүүдые дэмжээ. Эдэ дурадхалнуудта Баруун оронуудай харюу үгөөгүйнь ойлгогдосогүй байна гэжэ мэдүүлбэ. Редакционно бүлэгүүдтэ үни ойлголсотдоhон хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэлгэдэ зарим оронууд зорюута hаад ушаруулна гэжэ Венгриин түтэмдэглэбэ.

Совет делегат заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, совет дурадхалнуудай тодорхой удха ба зорилгонуудые тайлбарилаад, баруун гүрэнүүдэй зүгhөө тэдээндэ зохихо харюу үгэхөөр саг болоо гэжэ тэмдэглэбэ.

Р. РЕЙГАН КАНАДАДА

ОТТАВА. Албанай хэрэгээр Канадада ерэhэн США-гай президент Р. Рейганиие Канадын ниислэл хото Америкэдэ эсэргүү ехэ жагсаалнуудаар угтаа. 5 мянга шахуу жагсаалшад «Сальвадорто эсэргүү США-гай интервенциие буруушаанабди!», «Янканууд, гэртээ арилагты!» гэhэн уряануудые барьяад дабшаба. Сальвадорой алуурша хунтые Вашингтоной дэмжэжэ байhыень буруушааhан ехэ митинг Парламентын байшангай дэргэдэ болоо. Тоогой талаар гурбадахи hуури парламентда эзэлдэг шэнэ демократическа партиин хүтэлбэрилэгшэ Э. Бродбент митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ бэелүүлхэ гэжэ Сагаан байшангай шэнэ толгойлогшын hэдэдэг «хатуу хараа бодол» тушаа Оттавада «сошордолой ба бахардалай» оршон байдал Канадын хэблэлэй мэдээсэлнүүдhээ мүн лэ харагдана. Торонтын «Глоб энд Мейл» газетэ США-гай президентын албанай хэрэгээр ерэхын урда тээхэнэ «Хүсэ баримталха гэдэг Рейганэй политика Оттавын албан тушаалтадые сошордуулна» гэhэн статья тунхаглаа. Монреалиин «Газетт» «Рейганэй тогтууригүй ябуулгануудhаа оттавынхидай толгой эрьенэ» гэжэ бэшэнэ. «Рейганэй ябуулганууд Канадые аягүй байдалда оруулна» гэжэ ниислэлэй «Оттава ситизен» мэдүүлнэ.

Премьер-министр П. Трюдотой түрүүшын хөөрэлдөөнүүдэй дүүрэhэнэй hүүлээр, «хоёр тала хэн хэнэйнгээ хараа бодолнуудые hайн ойлгоо» гэhэн ажаглалтаар США-гай президент хизаарлаба. Канадын гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Макгиган хоёр ороной хоорондо «ехэ арсалдаанууд байхагүй» гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Сальвадорой хунтада «буу зэбсэгүүдые үгэлгын талаар hанал бодолой алгасалай бии байhаниинь элитэ» гэжэ мэдэрбэ. Тэрэшэлэн США-гай, Канадын ба Мексикын хабаадалгатайгаар «Хойто-Америкын хамтын дэлгүүр» тогтоохо тухай Америкын дурадхалые Канада буруушаагаа гэжэ ойлгохоор хэлээд, хабаатай асуудалнуудаар гурбан талын зүбшэлэлгэ үнгэргэхөөр хэлсэгдээ гэжэ министр тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ИОРК. Америкын Си-би-эс гэдэг телекомпани американ-канадын хөөрэлдөөнүүдые шэнжэлхэ зуураа, элшэ хүсэн, загаhанай агнуури ба оршон тойронхи байгаалиие хамгаалга гэхэ мэтэ Канадада шухала асуудалнуудаар адли hанал бодолтой болжо шадагдаагүй гэбэ.

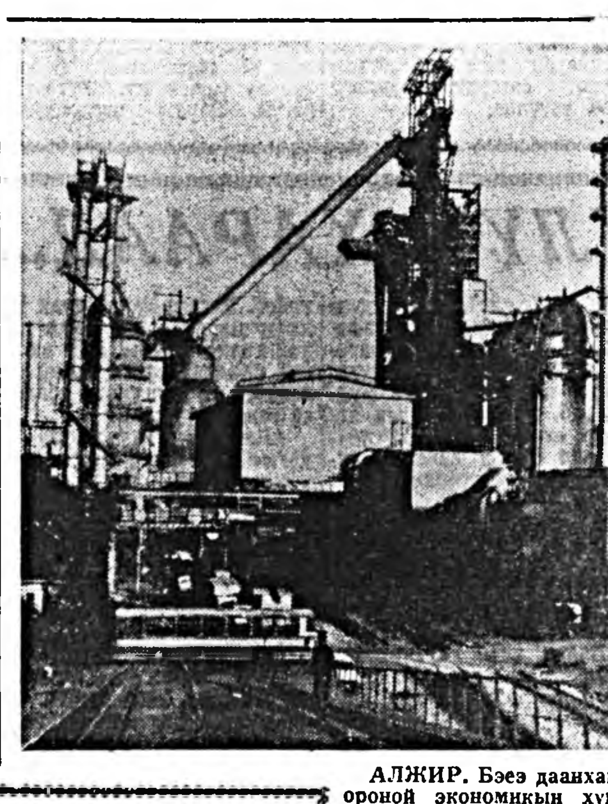

АЛЖИР. Бэеэ даанхай энэ ороной экономикын хүгжэлтын түүхэдэ өөрын металлургическа промышленностиин үндэhэ hуури табилга онсо удха шанартай байгаа. Дундада далайн эрьедэ оршодог Аннабы хото шадархи Эль-Ходжар гэжэ газарта бодхоогдоhон комбинат энэ hалбариин гол зүрхэнниинь гэжэ тон зүб тоологдодог. Тэрэниие бодхоолгодо, ашаглалгада Советскэ Союз горитой туhаламжа үзүүлhэн байна. Үнгэрhэн жэлдэ совет болон Алжирай мэргэжэлтэдэй сахэ хабаадалгатайгаар баригдаhан 2000 кубическа метр багтаамжатай доменно пеэшэн хүдэлжэ эхилээ юм. Харин 1972 ондо совет инженернүүд болон технигүүдэй туhаламжаар хабсаргагдаhан конверторнэ цех дотор Алжирай түрүүшын булад хайлуулагдаhан түүхэтэй. Мүнөө энэ орон жэл бүри 1,2 миллион тонно шэрэм нэмэжэ абаха, оронойнгоо хэрэглэмжэ гүйсэд хангаха аргатай болохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эль-Ходжартахи комбинадай доменно цех.

АДН—ТАСС-ай фото.

Һургуулиин булан

Съездэ зорюулан...

...ССэй XXVI съездэ зо-... Загарайн районой Та-...гай дунда hургуулиин hу-...д hонирхолтой, удха тү-... олон хэмжээ ябуулга-... эдэбхитэйгээр хабаа-...

...британуудай бүлэгүүдтэ, ...эй отрядуудта, комсо-... бүлэгүүдтэ КПСС-эй түү-... тухай хөөрэлдөөн, суглаа-... эмхидхэгдээ. Һурагша бү-... гушан килограмм ха-... түмэр түдэгэ суглуул-... уялгануудаа дүүргэхые ...бобо. Класс бүхэн тосхо-... коммунистнууд, ажа-... түрүүшүүл тухай альбом, ...үүдые гоеор шэмэглэн ...

...ын боложо байха үе-... нэhанайнгаа зол ... түлөө Эхэ орондоо

АЖАБАЙДАЛТАЙ НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР

баяр хүргэнэбди» гэhэн зурагуудай выставкэ hургуулида эмхидхэгдээ. Мүн лэ эдэ үдэрнүүдтэ «Парти маанадые баатаршалгада уряална» гэhэн темэтэй суглаан hургуулиин комсомолой организацида болобо.

«ТҮСЭБТЭ ТАБАН ЖЭЛДЭ — МАНАЙ НЭГЭ ҮДЭР»

Иимэ гаршагтай альбом түрэл партиингаа съездэ зорюулан, Ташалан тосхоной эдиршүүл гаргаhан байна. Класс бүхэн өөрынгөө дураар ямар нэгэ онсо шэнжэтэй съездын үмэнэхи үдэр шэлээд, тэрээн тухай бэшэжэ, альбомоо гоё фото-зурагуудаар, өөрынгөөшье зураhан зурагуудаар шэмэглэбэ.

Жэшээнь, иимэ нэгэ үдэр урогуудhаа эхилбэ. Гурбадахи классай hурагшад «таба» гэhэн 23 сэгнэлтэнүүдые, мүн табадахи калссайхид 41 эрхим сэгнэлтэнүүдые абаба. Үдэhөө хойшо үхибүүд 102 килограмм шэлбүүhэ суглуулжа мэшээглээд, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи МТФ дэ асарба. Энэ хүдэлмэри харуулhан фото-зурагуудай доро: «Тэжээлэй элбэг hаа, hүншье дэлбэрхэ» гэhэн уряа бэшэгдэнхэй. Саашань: «Энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэбди!» —гэжэ үхибүүд найдуулба. Үгэhэн энэ үгэеэ hурагшад үнэхеэрөөшье дүүргэээ. Удаадахи ерэлгэндээ түлеэ хахалжа, котельнэдэ оруулба. Тэжээл буйлуулдаг цехэй газаадахи, досоодохиие гуримтай болгоо. Мүн түрүү hаалишадтай хөөрэлдэбэ.

Альбомой нэгэ хуудаhанда энээн тухай нэгэ зураг байна. Хүрзэнүүдые бариhан үхибүүд хобоо хобтонуудые арилгана.

Олег Кошевойн нэрэмжэтэ отрядай пионернүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветеран А. Д. Сергеенкын түлеэень хахалжа үгэбэ.

Үшөө ямар хэрэгүүдтэ үхибүүд хабаадааб гэбэл, ленинскэ зачёдто, съездэ зорюулагдаhан уран hайханай харалгада бэлдээ.

«ФРОЙНДШАФТ — ЭБ НАЙРАМДАЛ»

Табан үнгын дэльбэтэй бальжан гарма сэсэгээр хээлэн шэмэглэгдэнхэй hүлдэ тэмдэг. Энэ хадаа дэлхэйн табан түбидэ ажаhуудаг арадуудай хоорондохи эб найрамдалые хабаруулhан hүлдэ тэмдэг болоно. Тэрэниие Ташалангай hургуулиин интернациональна хани барисаанай клубай гэшүүд үнгэтэй утаhаар өөhэдөө шэрэн оёжо бүтээhэн байна.

Тус клубай гэшүүн боложо ороходоо, иимэ тангариг үгэдэг: «Бидэ ажаhууха, жаргалаа эдлэн ажаябаха хүсэлэнтэйбди, бомбонууд бү унаhай, гэрнүүд бү hандарhай гэhэн хүсэлэнтэйбди. Эб найрамдал, хани барисаан мандаг! Дайн манда хэрэггүй!»

Ташалангай hургуулиин hурагшад немец хэлэ үзэдэг. Тиимэhээ клубынь «Фройндшафт» («Эб найрамдал») гэhэн нэрэтэй. Клубай гэшүүд ГДР-эй эдиршүүдтэй бэшэг абалсадаг. Немец хэлэн дээрэ дуунуудые сэзжэлдэдэг, мэдээжэ немец үльгэршэд — аха дүү Гримм, Вильгельм Гауфай үльгэрнүүдые hонирхон уншадаг.

Фашис үзэлдэ эсэргүүсэдэг эдир' үетэнэй үдэртэ зорюулагдаhан hонирхолтой хэмжээ ябуулга клубай гэшүүд февраль hарада эмхидхээ. Политическэ зураг, плакадуудай выставкэ үнгэргэгдөө. «Геройнуудай баатаршалгаhаа жэшээ абахa!» гэhэн бүхы hурагшадай хабаадаhан баярай жагсаал болобо.

МУЗЕЙН ҺУУРИ ТАБИГДАНА

Эртэ урдын мамонтын мантан hоёо, урданай үе сагтаород, буряадуудай хэрэглэжэ байhан амhарта, зэр зэмсэгүүд, хилгааhан шархи, үйhөөр хэhэн түйсэ, мүргэлдэ хэрэглэгдэдэг сүгсэ, наhатанууд, олон медальнуудта хүртэhэн Тулын урданай самовар, христиан шажанай Библи гэхэ мэтэ зүйл хэрэгсэлнүүд Ташалангай hургуулиин түүхын кабинедтэ суглуулагданхай. Мүнөө тэрэ хүдэлмэри залуу багша Эрдэм Дамбацыреиович Шойдоков эрхилнэ.

—Эндэ мүнөө бии байhан hонирхолтой зүйл хэрэгсэлнүүд минии тус hургуулида хүдэлжэ эхилхэhээ холо урид суглуулагдаа. Саашадаа энээнэй үндэhэ hуури дээрэ XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түүхын музей эмхидхэгдэхээр хараалагдана. Манай нютагта анха түрүүшын хамтарал байгуулха хэрэгтэ хабаадалсаhан хүнүүдэй намтарые, элдэб эсын hонирхолтой мэдээнүүдые суглуулан хүсэлдүүлнэбди. Жэшээнь, түрүүшын хүдөө ажахын артелиин түрүүлэгшэ И. Я. Болотов, Нарин тосхоной түрүүшын колхозой түрүүлэгшэ Гурожаб Цыбиков гэгшэдэй намтар бии. Энэ хүн Буряад ороной Соведүүдэй түрүүшын съездын делегат байhан. Тэрэ съездын делегадай мандат ехэ гамтайгаар эндэ хадагалдагбди. Гурожаб Цыбиковэй минии үбгэ эсэгэ байhандань ехэтэ омогорходогби, — гэжэ Э. Д. Шойдоков хөөрэнэ.

Мүн баhа Советскэ Союзай Герой Никифор Самсонович Афанасьев колхозой 3-дахи отделениин Мухар-Тала hуурида өөдөө болоhон намтартай. Нёдондо, наhа барахаhаа урда тээхэнэ, нютагтаа айлшалжа, hургуулида болоhон конференцидэ тэрэ үгэ хэлэhэн байна. Нютагай энэ баатар хүбүүн тухай материалнууд түүхын кабинедтэ мүн лэ суглуулагдадаг.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

БҮРИ ГОЁ ҺАЙХАН БОЛОГ ЛЭ!

Хүнэй түрэһэн тоонто нютаг хэды шэнээн үнэтэй сэнтэй һанагдадаг гээшэб даа. Үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн боложо байдаг. Ошохо, хараха дураншни ходо хүрэхэ. Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ түрэл тосхонуудайнгаа томонууд, гоё һайхан, болбосон түхэлтэй боложо байхые харахадаа, ямар ехээр омогорхоно, баярлана гээшэбибди!

«...Зүгөөр мүнөөшье олохон колхоз, совхозуудаар ябахада, зохид һайн байдаг. Үргэн уужам, һаруул сэбэр гэртэ орожо, тааруу зохид түбхин тухеэрэлгын хажуугаар хүдөөгэй байдалда таараха хэрэгсэлнүүдые харахада, зохид һайн байдаг. Тиимэ тосхонуудтахи ажалай шэнэ шэнжэ түхэл, мүнөө сагай һуудал байдал ба түхэл шарай хадаа, нүхэдүүд, манай социальна политикын һайн аша үрэ мүн лэ гээшэ» гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэл соогоо тэмдэглэбэ.

Үнэхөөрөөшье хүдөө нютагуудта тон ехэ хубилалтанууд болоо, тэдэнэй түхэл шарай хубилаа. Буряад оронойнгоо ямаршье колхоз, совхозуудай түб тосхондо, һууринда мүнөө ошоо һаа, соёлой, һургуулиин, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой үндэр томо байшангуудые, һаруул һайхан байрын гэрнүүдые харахабди. Тобшолон хэлэхэдэ, хүдөөгэй һуурин тосхонуудта барилга ехээр хэгдэнэ, тэдэнэй олонхинь болбосон түхэлтэй болгогдон хубилна. Энээндэ жэшээ баримтанууд олон, хаа хаанагүй бии.

Республикымнай эгээн холын Захааминай районой Санага нютагта 50-яад оноор хэдэн арбаад багахан модон гэрнүүд байгаа юм. Мүнөө энэмнай хэдэн зуугаад гоё һайхан гэртэй, ута уужам гудамжатай, ариг сэбэр, болбосон түхэлтэй томо тосхон болонхой. Тосхоной тэг дунда соёлой, дунда һургуулиин, совхозой конторын хоёр дабхар, сомоной Советэй байшангууд, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой түб хүнэй нюдэ баясуулан харагдана. Соёлой байшангай дэргэдэхи уран һайханай бүлгэм, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин уран бэлигтэн ажалшадай аша үрэтэйгөөр амарха, сэнгэхэдэ нилээд нүлөө үзүүлнэ.

Үшөө нэгэ жэшээ. Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой түб Хонхоло тосхониие абаад харая. Богонихон болзорто тосхоной түхэл шарай танихаар бэшэ болотороо хубилаа. Илангаяа һүлэй жэлнүүдтэ эндэ барилга ехээр хэгдэнэ. Ганса арбадахи табан жэлэй туршада колхоздо 3 миллион 267 мянган түхэригэй барилгын хүдэлмэри хэгдээ. Шэнэ табан жэлдэ тэндэ барилга бүри ехээр хэгдэхээр, тэрэ тоодо 18 байратай хоёр дабхар гэрнүүд, һургуулиин спортзал, хоёр томо залтай Соёлой ордон бодхоогдохоор хараалагдана.

Гэбэшье республикымнай зарим тосхонуудай түхэл шарай мүртэй һайнаар, шэнэ эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр хубилнагүй. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй районой Туранай совхозой түб Хойто-Гол тосхондо хүнэй һонирхожо харамаар юумэн үгы шахуу. Энэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд элдэб шалтаг урдаа бараад, мүртэй барилга хэнэгүй, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар бодото хэмжээ абанагүй. Тиимэһээ эндэ ябахадаа, хүнэй хужарлажа харамаар нэгэшье гудамжа, сэсэрлиг, набша намаатай гансашье булан байхагүй.

Партиин XXVI съезд хүдөө нютагуудай хүн зоной байдал, һуудал городойхитой дүтэ болгохо гэһэн зорилго бүри тодорхойгоор табиа. Энэ тон гүнзэгы удхатай шанартай хэрэг мүн. Энээниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула шухала хэмжээнүүд абтаха, ехэ юумэн хэгдэхэ болоно. Нэн түрүүн барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха шухала. Тиихэдээ ёһын тэдыдэ бэшэ, харин бодомжотой һайнаар, холын хараатайгаар уридшалан түсэблөөд, барилга хэхэ болоно. Хэдэн жэлэй саада тээ олохон тосхонуудта бодхоогдоһон зарим соёлой, һургуулиин болон бэшэшье байшангууд мүнөө баганууд, харахадашье, ороходошье уйтан болонхой үзэгдэнэ. Тиимэһээ саашадаа шэнэ һайн проектээр, олон жэлэй үнгэрөөд байхадашье хүн бүхэнэй дура татажа байхаар бариха шухала болоно.

Колхоз, совхозуудай түб тосхонууд хүгжэлтын генпланай ёһоор ургаха ёһотой. Энэ талаар шухала хэмжээнүүдэй абтабашье, бодото дээрээ үшөөл хүсэлдүүлэгдэнэгүй. Зарим тосхонуудта барилга хайша хэрэгээр, ямар нэгэн тушаалта нюурай захиралтаар гү, али гэрэй эзэнэй шэлэһэн газарта хэгдэнэ. Ушар тиимэһээ тосхоной тэг дунда, томо һайхан байрануудай хажууда хуушан, урса гэрнүүдые харанабди. Байрын гэр бүхэн өөрын шарайтай, гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй байха ушартай.

Зарим тээ социально-ажаһуудалай барилганууд хүн зоной эрилтэ хангалгада таарамжагүйгөөр баригдана. Тобшолон хэлэхэдэ, соёлой байшан сэлеэн һууринай нэгэ захада, һургуули — нүгөө захадань, магазин, столово эндэ тэндэ бодхоогдоно. Эдэ бүгэдые ёһо гуримтай болгобол, зохид байха һэн гээд һанагдана. Тосхон бүхэндэ худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой, соёл гэгээрэлэй, хүн зоной ажаһуудал хангаха, сэнгэхэ, амарха тусхай түбүүдые бодхообол зохид байгаа.

Һуурин тосхонуудые ганса һайн барилганууд гоё һайхан болгодог бэшэ. Тэдэниие ходо ариг сэбэр байлгаха, болбосон түхэлтэй болгохо эрилтэ табигдана. Гэхэ зуура зарим тосхондо үйлсэ гудамжань шорой шохойгоор, элдэб хаядаһаар дарагданхай байдаг. Олонхи айлнууд сэхэ үйлсэдэ модо шулуу, түлеэ залһаяа буулгана, зунай сагта һүниндөө малаа гадаа орхино, хорёо харшаяа заһана, һэлгэнэгүй.

Жэл ошохо бүри хүдөөгэй хүн зоной эрилтэ ехэ болоно. Мүнөөнэй колхозой гэшүүдэй, совхозой хүдэлмэришэдэй юрэнхы хүгжэлтэ эрид дээшэлээ. Тэдэмнай баран эрдэм бэлиг̃тэй, түрүү һанал бодолтой болоһон зон. Илангаяа залуушуулай олонхинь дунда һургуулитай. Тиимэһээ тэдэнэй соёл-гэгээрэлэй эрилтэ ехэ болонхой, тэрэниинь гүйсэд хангаха гээшэ тон шухала. Хүдөөгэй һуурин, тосхон бүхэн һайн барилгануудтай байхаһаа гадна, хүнэй амарха, сэнгэхэ сэсэрлиг, парк, стадион, музей, спортын зал ба талмай, профилактори гэхэ мэтэтэй болохо ёһотой.

Ушар иимэһээ шэнэ табан жэлэй туршада һуурин тосхонуудаа улам гоё һайхан болгохын түлөө оролдохо гээшэ ехэ харюусалгатай шухала хэрэг гээд һанагдана.

Ц. СУБАНОВ,
журналист.

Хабарайхяар шангаар шараһан наран Корсаково һууриин дээгүүр тамарна. Һаруулхан агаарта, тунгалагхан жабарта эльбүүлжэ, ягаа-улаахан хасартай болошоһон почтальон басаган нэгэ гэрэй сонхо тоншожо: «Колиин баабай, газетэ, журналаа абагты! Бэшэгшье бии», — гэбэ.

Шуран янзын, шударгы хүдэлсэтэй үбгэн урбуулга дэгэлээ бушуухан үмдэжэ, басаганай урдаһаа угтан гараад:

— Сайн байна! Һайн хүн һанаашаар гэжэ хүлеэһэн бэшэгым шимни саг соогоо асарбаш. Гэртэ оро, айлшан болохош, — гэжэ уриба.

Наһатай хүниие баярлуулһандаа басаган урмашан, бүри хүнгэн хүлтэй болон саашалба.

Эдэ үдэрнүүдтэ үри хүүгэдһээ бэшэгүүдые тэсэжэ ядан хүлеэжэ байһан үбгэжөөл гэр уруугаа баяртайгаар оробо. Дальбараануудаа тэнжээһэн шубуудтал, эхэ, эсэгэнэр үхибүүдээ хүн болгожо табяад, тэдэнһээ ямар нэгэн мэдээсэл гү, али тэмдэг боро гэрэйнгээ оёорто үдэр, һүнигүй хүлеэлгэтэйл һуудаг табисууртай бшуу.

Аяар далан гурба наһатай энэ Батор үбгэншье хадаа үхибүүд лэ тухайгаа үргэлжэ шэбшэжэ һуудаг хүнүүдэй нэгэн юм. Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг Николай болон Уланһаа, Оймором совхоздо хүдэлдэг Толиһоо, Галуута-Нуурта ажалладаг Люба басаганһаа —бултанһаань тэрэ мүнөөдэр — түрэһэн үдэртөө амаршалгын тэмдэг хуулита ёһоороо хүлеэгээ бшуу. Далан гурбан наһан — тэбхэр ойн баяр бэшэ даа. Тиигэбшье һаань, жэл бүхэндэ мартангүй үхибүүдынь эсэгэеэ түрэһэн үдэрөөрнь халуунаар амаршалдаг заншалтай юм. Тиимэһээ һурамхи болоһон үбгэнэй хүлеэхэншье гайхалтай бэшэ.

БАТОР ҮБГЭЖӨӨЛЭЙ БАЯР

Энэл үдэр — түрэһэн үдэртөө Батор үбгэжөөл заатагүй гэдэргээ эрьен, дабаһан замаа дахин, дахин хаймадан харадаг зантай юм.

...Тэрэнэй эдир бага наһые мүнөөнэй үхибүүдэй бага наһантай яашье жэшэжэ болохоор бэшэ ааб даа. Найматайдаа эсэгэеэ алдаад, нютагай баянай барлаг болоо бэлэй. Бэшэ яахабши? Тиигэжэ үбшэн эхэдээ, дүүнэртээ жааханааршье һаа, туһалха хэрэгтэй байгаа бшуу.

Агууехэ Октябрь, Совет засаг барлагай хуби заяае эрид хубилган, жаргалайнь түлхюур залуу хүбүүнэй гарта барюулһан түүхэтэй.

1930 оной зун Корсаковада түрүүшын хамтын ажахым байгуулагдажа эхилхэдэ, эгээл эрдэмтэй (тиихэдэ тэрэ гурбан класс дүүргэһэн байгаа) комсомолец Батор Ерахаев К. Е. Ворошиловой нэрэмжэтэ артелиин түрүүлэгшээр һунгагдаһан намтартай.

Колхозуудые эмхидхэлгэ, хэнэйшье мэдэһээр, ангиин хатуу шанга тэмсэл соо үнгэрөө һэн ааб даа. 1927 ондо комсомолой гэшүүн болоод ябаһан Батор Ерахаев нютагайнгаа бусад эдэбхитэйшүүлтэй хамта хүн зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг бэлэй. Хамтын ажалай илан мандахын түлөө хамаг хүсэеэ, халуун зүрхэеэ зорюулдаг һэн.

Б. И. Ерахаев 1939 ондо партиин гэшүүндэ абтаа. Эмхидхэлшын эди шадабаритай, комсомолой үгэһэн даабариие хододоо үнэн сэхээр дүүргэдэг байһан Ерахаевай дүй дүршэл, хүсэл, эрмэлзэл партийна ажал ябуулгадань айхабтар шухала туһа, нэмэри болоһон байгаа бшуу. Тиимэл хадаа тэрэ хорин табан жэл соо таһалгаряагүйгөөр түрэл болоһон колхозойнгоо түрүүлэгшээр хүдэлһэн юм. Харин наһанайнгаа амаралтада гарахынгаа урдахи арбан жэл соо түрэл ажахынгаа загаһашадай бригада хүтэлбэрилһэн түүхэтэй.

Батор Ильич энээхэн наһанайнгаа эрьюулгэтэй ута замые дэмы үнгэргөөгүй даа. Эмхидхэн байгуулһан колхозынь жэлһээ жэлдэ ургана, экономиконь бэхижэжэ, гэшүүдынь баян дэлгэр ажаһуудаг болонхой.

— Табин жэлэй саада тээ Корсаковада түрүүшын коммуна эмхидхэгдээ бэлэй, — гэжэ Батор Ильич мүнөө хөөрэдэг. — Тэрэ үедэ бидэндэ хүнгэн бэшэ һэн. Дүй дүршэлшье, найдамтай үндэһэ һууришье байгаагүй. Тиигэбэ яабашье, манай үнэн хэрэг илажа, мүнөө зол жаргалай унтаршагүй одон доро ажаһууна гээшэбди, — гэжэ нэмээд, үшөөл хурса зандаа нюдөөрөө алад холо руу шэртэн, агшам зуура абяагүй һууба.

— Түрүүшын коммунарнууд, колхознигууд ажалша гартаа буу барижа, үдэр, һүниие илгангүй, ашата зөөриеэ ангиин дайсадһаа абардаг һэмди, — гэжэ хуушанай коммунист хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Нютагай эдэбхитэйшүүлые хорооод, шэнэ засаг үгы хэхэ гэһэн һэдэлгэтэй байһан ... саковаймнай хүйхэршүүл, ... дарган баяшуул бариг... сүүдтэ үгтэһэн юм...

...Корсаково һууринай ... дамжаар Батор Ильич яаралгүйхэн гэшхэлнэбди. ... тын наран игаангяар ш... Полинууд дээрэ үтэгжүү... гаргажа ябаһан трактор... дай хүнхинэхэ абяан зам... гүй соностоно. Механизат... нууд, таряашад хабарай... тарилгада бэлдэнэ.

Б. И. Ерахаев ёһотойл ... шэнгеэр нютаг соогуураа ... хэлнэ, бодожо байһан ба... ганууды намда харуулна, ... рүү хүнүүдээ омогорхон ... лэнэ. Нюдэн дээрэнь эдэ ... гдын үндыжэ байхые ... хадаа, ажалай ветеран ... сангүй яахаб даа! Бүхы ... һанайнь хэрэгые мүнөө за... үеын зон үргэлжэлүүлнэ б...

Түрэл Коммунис парти... ээлжээтэ съездые комму... Ерахаев үнинэй хүлеэгээ ... Мүнөө тэрэнэй материал... дые анхаралтайгаар ... һуухадаа! «Октябриин ... доро эрэ болоһондоо ... горхогшоб. Харин мүнөө ... гай үетэн ёһотойл жарга... наран доро түрэһэн зон ... шэ. Леонид Ильич Брежне... эсэшэ сусашагүйгөөр т... жэ байгаа хэрэгэй — эб ... рамдалай хэрэгэй мандаха ... һэндэ этигэнэб», — гэжэ ... гэжээл нэмэбэ.

Е. ГОЛУБ...

Кабанскын район.

ХҮГЖЭМЭЙ ЗҮРГЭ ТАТАЛСАГША

«Музыкальная тропа» гэжэ газетэ 1928 ондо манай городто гарадаг байһан юм. Зүгөөр манай республикын үргэн ниитэ хүн зон тэрэнэй түүхые мэдэдэггүй гээшэ ха. Үнгэрхэдөө, Буряадай театральна соёл болбосоролой түүхэ тушаа бэшэгдэһэн номууд соошье тэрээн тухай хэлэгдэдэггүй.

Оройдоо хоёр номер гарһаншье һаа, газетэ тэрэ үеын байдалай «амиды» гэршэнь болоно бшуу. Тэрэ үедэ залуушуул хүгжэмдэ һаяхан лэ хамжажа эхилһэн байгаа. Энэ ушар тухай газетын шарлашаһан хуудаһан бидэндэ түүхэлнэ.

Хэн энэ газетые хэблэдэг байгаа юм, юрэнхыдөө юун тухай бэшэдэг һэм?..

1926 ондо В. Д. Поленовэй нэрэмжэтэ Искусствын түбэй байшангай гүрэнэй хүгжэмтэ-инструментальна нүүдэл бүлэг ерэһэн байгаа. Гурбан хүн тэрэ бүлэгтэ ородог һэн. Хүтэлбэрилэгшэнь Борис Павлович Сальмонт байгаа.

Хүн зоной дунда хүгжэм дэлгэрүүлхэ, илангаяа хүдөөгэй буряад болон ород залуушуулые хүгжэмдэ һурга, ха хэрэгые бэелүүлхэ зорилготой тэрэ бүлэг ерэһэн юм. Хүдөө нютагуудаар ябажа, нүүдэл бүлэгэй гэшүүд лекци уншадаг, хөөрэлдөө үнгэргэдэг байгаа. Гадна хүгжэмэй үндэһэ шудалалгын хэшээлнүүдые үнгэргэдэг һэн. Хүдөөгэй залуушуулые үндэһэн инструментнүүд дээрэ наадуулжа һургадаг, хүгжэмэй үдэшэнүүдые эмхидхэн үнгэргэдэг байба.

Мүн Улаан-Үдэдэшье үрэ ехэтэй хүдэлмэри ябуулһаниинь элитэ. Буряад үндэһэн клуб соо нүхэр Сальмонт хүгжэмэй тусхай булан эмхидхээ. Энээн тухай «Бурят-Монгольская правда» газетэдэ ингэжэ бэшэгдэһэн байна: «Хүгжэмэй теориин асуудалаар, ното болон абяанай байгаалиие харуулһан плакадуул, таблицанууд буряад хүгжэмэй булангда бии. Үндэһэн хүгжэмэй зохёохы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ талаар тус булан ёһотой гуламтань боложо үгэхэ байха».

Үнэхөөрөөшье, тэндэ буряад залуушуул суглардаг болоһон юм. СССР-эй арадай артист Г. Цыдынжаповай, түрүүшын буряад режиссёр М. Шамбуевагай, РСФСР-эй габьяата артистнар А. Ильинэй, Н. Таровай ажал ябуулга эндэһээ эхилһэн түүхэтэй. Нэгэ хэды сагай үнгэрэмсөөр, нэрлэгдэшэ булан хүгжэмэй студи болгогдожо, ород болон буряад инструментнүүдэй оркестрнүүд эмхидхэгдээ. Буряадай хүгжэмтэ соёлой түүхэдэ тэдэ оркестрнүүд хадаа хүгжэмэй түрүүшын ансамбльнууд байгаа.

Хүгжэмэй нүүдэл бүлэгэй ажал ябуулгын үрэ дүн иимэ байһан юм лэ даа. Имагтал тус бүлэг «Музыкальная тропа» гэжэ газетын хэблэгшэ байгаа бшуу.

Газетын түрүүшын номер 1928 оной октябриин 15-да гараһан байна. Газетын хэмжүүр багаханшье һаа, дүрбэн нюуртай. Уншагшадта хандаһан үгөөр тэрэ номерынь нээгдэнхэй. Ноотонууд тухай һургаал тусхай гаршаг доро үгтэһэн байна. Тиихэдэ балалайкын түхэл, байгуулалтые, хүбшэргэйнүүдынь ягаад наададаг гуримда оруулхые, ягаад наадажа һурахые харуулһан материал толилогдонхой. Толилогдоһон материалнуудай ойлгосотой байхын тула, хүгжэмдэ заочноор һураха дуратайшуулда, уншагшадта үгэһэн даабариие хүнгэдхэхын тула олон тоото зурагууд барлагданхай.

Ноябрь соо газетын хоёрдохи номер гараа. Хүгжэмэй заочно һуралсалда бүхы материалнуудынь зорюулагдаһан байна. «Заочнигуудтай бэшэг бэшэлсэлгэ» гэһэн гаршаг доро үгтэһэн материалнууд һонин. Эхирит-Булгадай, Захааминай, Баргажанай, Түнхэнэй, Хориин аймагуудһаа хүгжэмэй заочно һуралсалда залуушуул олоороо хабаадаа гэжэ ойлгохоор.

Хоёрдохи номерой һүүлээр тэрэ газетэ гаргагдахаяа болиһон юм. «Богони наһатай» байбашье, тэрээхэн бишыхан газетэ ехэ юумэ хэжэ үрдеэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Үнэхөөрөө, тэрээхэн газетэ хадаа республикын хүгжэмтэ соёлой хүгжэхэ замда түрүүшын зүргэ таталсажа үгэһэн габьяатай гэжэ баталха эрхэтэйбди.

А. КУРТИК,
Буряадай нэгэдэмэл музейн хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэрэ холын үедэ эмхидхэгдэһэн буряад арадай инструментнүүдэй түрүүшын оркестр. Дунданъ — Б. П. Сальмонт. Һүүлшын зэргэдэ баруун талаһаа Г. Ц. Цыдынжапов. Хоёрдохи зэргэдэ (баруун гарһаа) А. С. Ильин, М. М. Шамбуева, М. Н. Степанова.
Авторай буулгабари.

Залуу уран зохёолшодой

XI конференциие угтуулан

Шэнэ нэрэ: ЛЮБОВЬ НАМЖИЛ...

Любовь Намжилон — Зүүн Сибириин техноло... институдай англи хэлэнэй кафедрада ажалладаг, ... дентнэртэ англи хэлэ заадаг багша юм. Тэрэ хүдэл... хажуугаар хэдэн жэлэй туршада нютагайнгаа түүх... луулдаг, рассказуудые, шүлэгүүдые бэшэдэг байна. Энэ... мэргэжэлтэн түрэл буряад хэлэн дээрээ хододоо бэшэ... гаа һаа, саашадаа бүри эрхим ажалтануудые түйлажо... лохо байна гэжэ һанамаар. Юрэдөө, уран хэлэниинь, б... зохёолоороо хэлэхэ гэһэн хүсэлынь тон һайшаалтай...

Мүнөө би «Буряад үнэн» газетын уншагшадай һонир... залуу авторай хэдэн шүлэгүүдые дурадханаб.

Ц. ГАЛАНО...

ГУНИГ

Огторгой тэнгэриие
холо гэжэ һанахада,
Оронол даа түргэхэнөөр
улаан наран.
Оршолонгой ябадалые
удаан лэ гэжэ һанахада,
Ошонол даа шамдууханаар
хүнэй наһан.
Һүртэ тэнгэриие
холо гэжэ һанахада,
Һүлэмхихэн даа болонол
һарын туяа.
Гүн жабхаламни
һаял эхилбэ гэхэдэ,
Гунигтуулнал даа намай
он жэлнүүдэй һубаряа...

САГАЙ ЭРЬЕСЭ

Саһан орожо,
сабдар болоо модод,
Саг ошожо,
сагаан болоо һаншаг.
Үбэл ерэжэ,
үнгэгүй болоо тала,
Үһэн сайжа,
үтэлн болоо бэе.
Хабар ерэжэ,
хамаг юумэн хуби...
Хаба шадалдаа
байгаали һөөргөө бу...
Харин тиихэдэ
хүнэй бэеын шэнжэ...
Харижа ерэхэгүйнь
харамтайл даа, мэдэ...

АЖА...

Зохёол бүтээхэ гээшэ ...
Зохид ажал бэшэ — ...
Зобохын ехээр зобожо...
Зориг ехээр ургажа,
Хара сагаан хоёрые ...
Хаха зүһэн таһалжа,
Халуун хүйтэн хоёрые...
Хаба соогоо мэдэржэ,
Хан гаруудн шубууны...
Халуун һүүлдэнь шарба...
Мүһэн ехэ далайн ...
Мүльһэн доогуурнь шу...
Эгээл һүүлдэнь, эсэсть...
Эдээхэн лэ мүрнүүдые ...
бэшэ...

МҮНӨӨДЭР

Этнографическа музейн шадар үглөөдэр үдэрэй 12 ... һаа үбэлые үдэшэлгэдэ зорюулагдаһан хотын ажал... һайндэр.

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин ... тын зал соо мүнөөдэр үдэшын зургаан часһаа Забай... шэмээшэгүүдэй хоор, камерна оркестрэй тоосоото ...

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын ... Соёлой ордондо мүнөөдэр үглөөнэй 10 часһаа үбэл... шэлгэдэ зорюулагдаһан найр зугаа. «Ород эхэнэрнүү... хан даа» гэһэн уран зохёолой хүгжэмтэ үдэшэ. Үглөөдэр ... уран һайханай коллективэй концерт Улаан-Үдын теле... неэр дамжуулагдаха.

Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой ... свет» гэжэ Соёлой ордондо мүнөөдэр, үглөөдэр залуу... зугаа наадан. Үглөөдэр үдэшын долоон часһаа заводы... хүүдэй уран һайханай коллективэй харалга үнгэргэг...

Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай Соёл... дондо мүнөөдэр үдэрэй гурбан часһаа хүүгэдэй хү... зургаадахи һургуулиин һурагшадай тоосоото концерт. ... дэр комбинадай цехүүдэй уран һайханай коллективэй ... га үдэрэй нэгэ часһаа эхилхэ.

«Труд» бүлгэмэй Спортын ордон соо мүнөөдэр, үг... эдиршүүлэй дунда боксоор ВЛКСМ-эй обкомой шан... тэхын түлөө мүрысөөн эхилэнхэй.

ҮЛҮҮ ХАРААД...

Будамшуу

Үбэлэй һүүл һарын нэгэ үглөөгүүр Улаан-Үдын уужам гудамжаар гэшхэлэн ябатараа, яһала һайнаар таниха, үнинэй нэгэ нүхэртэеэ уулзашабаб. Тэрэмни өөрын хэрэгээр ехэхэн яаралтай ябаһан аад, хүсэд һайнаар зугаалжа үрдибэгүйбди.

—Ябан ошон хөөрэлдүүжэбди. Түргэл, хооһон нойтон бусахагүйт, бү тумархагты гээд, — «Волга» таксида намайгаа һуулгаад, харайлгашоо һэн.

«Байза, энэ нүхэртэмни тиимэ ямар яаралтай хэрэг тохёолдоо хаб», —гээд бодолгото боложо һуутараа, үргэн замда гаража, нүхэрни олон һонин һорьмойе дуулгаба. Уданшьегүй Дабаатые дабажа, Эрхирэгэй совхозой түб хүрэжэ ерэбэбди. Дардам харгыгаар ушаргүй түргөөр харайлгажа ябахадаа, хүнгэн машинын сонхонуудаар хоёр тээшээ харахадамнай, сагаан шифер хушалтануудтай үндэр томо байшангууд жэргэнэлдэн, угаа һайханаар үзэгдэбэ. Арад зонаймнай ажаһуудалай айхабтар түргэнөөр һайжаржа байһанһаань һанаа сэдьхэлдэм урма зориг бадаржа, нютагай зонтой уулзажа, үни удаан хөөрэлдэхэ дуран түрэбэ. Одоошье зориһон газартаа хүрэжэ, машинаһаа буубаб. Үнөөхи нүхэрни хурим түрын хэрэгээр Улаан-Үдын дэлгүүр ошоһон байжа, замаа саашань үргэлжэлүүлээ бэлэй.

Бишье нүхэрэйнгөө дуулгаһан айлнуудые бэдэрхэ болобоб. Зүгөөр зайн галай талаар мэргэжэлтэй бэшэ хадаа тиимэ хүниис, мүн нютагай Советэй гүйсэдкомой түлөөлэгшые хажуудаа абалсаха гэжэ шиидэбэб.

«Һайн хүн һанаагаар» гэдэгтэл, ябан ябатараа нэгэ томоотойшье, мэргэжэлтэйшье нүхэртэй дайралдашабаб. Тэрэмни «Бурятэнерго» управлениин инженер-инспектор тушаалтай Юрий Яковлевич Галимов байба. Хоюулан Дабаатын сомоной Советэй гүйсэдкомдо орожо, нютаг зоноо мэдэхэ нэгэ түлөөлэгшые маанадтай ябалсахыень үгыт гэжэ гуйбабди. Тиигэжэ Татьяна Федоровна Сергеева бидэнэртэй ябалсаха болобо.

Үрхэһөө утаа уняар гаргангүй, нэгэ сусал түлеэ түлингүй гэрээ дулаасуулжархидаг шэдитэй хүнүүд Эрхирэг тосхоноор ганса нэгэ бэшэ юм ха гэжэ тодорхойлбобди.

«Хабшатар хабһанай забһараар» гэдэгтэл, хүн зоной нюдэн хурса ха юм даа. Хулгай хэһэн, хамтын зөөридэ хара һабараа хүргэгшэд хэзээдэшье балшыса баригдадаг шуу. Тиимэһээл зайн галай талаар мэргэжэлтэй нүхэрэйнгөө туһаламжаар, утаа гаргангүй уурал бааюулдаг зарим айлайхидые элиршэлжэ, хулгайшаниие барибабди.

Тэдэнэрэй нэгэниинь авиазаводто ажалладаг Валентина Мунхонова байшоо. Тэрэ бүри нёдондо харгыгаар ябаһан зайгуул нэгэ «электрические» бараад, хахад литр хара архи табижа, үйлсэһөө сэхэ, счетчиттой холбонгүйгөөр, электрын элшэ хүсэ гэртээ оруулаад, хүсэ ехэтэй электро-пеэшэ хэрэглэжэ, хүн зондо мэдэгдэнгүй, мүнгэшье түлэнгүй һанаа амарханаар һуудаг байба.

Намтай хамта ябаһан нүхэдни хуули бусаар татаһан тэрэ утаһыень таһалжа, гэрэй эзэндэ яла тохохо болоһон тухайгаа мэдүүлээ.

—Шангаар дуугарангүй, шадалай хүрэхэ тэдыгээр олзо оруулха хэрэгтэй. Электрын элшын түлөө мүнгэ юундэ түлэхэ юм гэжэ тэрэ эхэнэр хүршэнэртөө һэнгэргүйгөөр һайрхажа ябадаг байгаа хаш, — гээд, нютагаархинь тэрээн тушаа хэлсэнэ.

Үшөө саашаа ута уужам үйлсөөр урагша хойшоо хараашалхадамнай харгын хоёр талын хуушаншье, шэнэшье гэрнүүдтэ «нюуса» арга мэхээр электрын элшэ хүсые хулгайгаар оруулаад байгаашад үшөөл бии хэбэртэй үзэгдэбэ.

«Амитан аргатай, илааһан далитай» гэһэндэл, хүн зоной нюдэ аманһаа сааша, газарай хүрьһэн доогуур резинэ сорго соогуур электрын утаһые гэрэйнгээ орой дээгүүр татажа оруулаад, өөрөө дулаан һуухаһаа гадна, дал хорёо соохи гахай, тахяануудаа, хурьга, тугалнуудаа электрын миинтэ элшээр дулаасуулдаг хүйхэрнүүдшье дайралдашоо.

Энэ һууринда ажаһуудаг Федор Архиновые «хорхойдо хорогүй» хүн гэжэ тэндэхи зон түрүүшээр хэлсэдэг бэлэй. Харин бэеэ байтараа тэрэмнай баһал мүнгэ гаргангүй дулаан, садхалан, һаруулхаар һууха обто абташаһан гэжэ мэдэгдээ. Бидэндэ «нюуса һудаһаяа» баригдахадаа, улайха, сайха баатай болоо.

«Муу юумэн модон улаатай» гэдэгтэл, үшөө хоёр айлда ороходомнай түжэгэр баян зон байшоо. Гэрээр дүүрэн зөөритэй, хорёогоор дүүрэн малтай байгаад, гүрэнэй электрын элшэ хүсэ хулгайлжа байдаг Цыпил Галсанжапова, Ханда Аюшеева гэгшэдэй гэр бүлэ олоол муу муухайда харагдаба.

Теэд эдэ хулгайшадые миин үгөөрөө ухаа оруулхын аргагүй байба.

—Хуулиин ёһоор акт-пакт бэшэжэ, мүнгэн яла эдэнэртэ тохохобди,—гэжэ намтай ябагшад мэдүүлээ. Одоошье эдэнэр үлүү хаража, булуу химэлхэнь гээшэ.

Энэ Эрхирэг нютагта электрын элшэ хүсэ хулгайлагшад үшөөл бии хаш. Тиимэһээ «Бурятэнерго» управлениин харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд энээгүүр баһа дахин ябажа, хуули буса юумэ хэжэ байгшадые түргөөр бултыень элиршэлжэ, тэдэнэртэ зохихо хэмжээ абаһан тухайгаа намда — Будамшуула бэшэгээр харюусахыень хүсэнэб.

Загарайн район.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ». «Луговод — үндэр нэрэ зэргэ» — Хориин районой Хасууртын совхозой луговод М. Шевченкын статья. «Союз-Т-4» ниидхүүлэгдэбэ». — ТАСС-ай мэдээсэл. «Республикын габшагай ажалай вахта» — суглуулбари. «Харгы баригдаа, харгы баригдажа үргэлжэлһөөр» — П. Лосевой корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Съездын шиидхэбэринүүдые хүн бүхэндэ хүргэхэ: үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэдэй халуун хаһа» — статья. «Ажахы хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха». «Үрэ дүнгүүдынь хаража үзэхэдэ» — Р. Макальскаягай статья. «Редакцида ерэһэн бэшэгүүд».

Гурбадахи хуудаһанда. «Социалис оронуудта». «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин». ТАСС-ай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын галханай» материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.50 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Түрэлхидтэ зорюулагдаһан дамжуулга». 10.35 — «Дом у кольцевой дороги» — телефильм (3-дахи сери).

Улаан-Үдэ. 12.15 — «Хүдэлмэришэнэй бүлэ соо өөрыгөө оло». Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 12.45—«Пионерия» — киножурнал. 12.55 — «Уран бэлигтэн тухай хөөрөөнүүд». Г. Васильев (буряадаар).

Москва. 13.20 — «Спортлотогой» 11-дэхи тираж. 13.30 — «Энээниие таанад шадахат». 14.25 — «Нэгэ часаар уридшалан». СССР-эй дэбисхэр дээрэ 1981 оной апрелиин 1-һээ сагые шэнээр хэмжэхэ гурим тухай. 14.45 — «Танай дуратай номууд». 15.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 15.45 — Үхибүүдтэ. «Счастливого плавания» — уран һа... фильм. 17.00 — «М... аад, юрэ бусын юумэн» — «Г. Карева ду... 18.30 — Политическ... жэлэгшэ Ю. А. Ле... хэһэн хөөрэлдөөн. 1... «Сестрица Аленушка ... тец Иванушка», «Осто... щука». — мультфи... дэй программа. 19... «Правда» газетын ... ческэ шэнжэлэгшэ ... Жуков уласхоорондын ... далаар хөөрэлдөө ... 20.15 — Концерт. 20... «Мы, нижеподписав... телевизионно уран һа... фильм (1-дэхи сери). ... — «Время». 22.35 — ... нижеподписавшиеся» ... левизионно уран һа... фильм (2-дохи сери). ... —Спортын программа... Санын спортоор дэлх... бок. Эрэшүүл. 50 км... вегиһээ дамжуулга. 2... руу һүрэлгөөр улас... дын мүрысөөн. 00.35 — ... нэ һонин.

Редакторай орлог...
И. Р-Д. ОЧИРО...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60 21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Гос... ственного комитета Бурятской АССР ... делам издательств полиграфии и ... ной торговли.
Н-01480. Заказ № 62. Индекс ...